

A l'Institut de Cultura de Barcelona hem volgut recollir en aquest document les línies de treball i les polítiques que hem impulsat els darrers quatre anys en tots els àmbits de la cultura amb una clara voluntat de reforçar el sistema cultural amb institucions i agents, garantir que la ciutat sigui un context nutritiu per al cultiu dels seus ciutadans, i millorar els processos i les condicions per a la producció cultural en una economia basada en la creativitat i la innovació.

La iniciativa social, associativa i cultural a Barcelona és més viva, dinàmica i canviant que mai. La cultura, no la fan les institucions ni les administracions públiques, sinó que és fruit de l'impuls d'un nombre de persones, col·lectius, entitats i organitzacions que fan que dia a dia i projecte a projecte creixi el gruix cultural a la nostra ciutat. Com a administració que vetlla per l'interès públic, hem d'escoltar-los, hi hem d'estar amatents i hem d'acompanyar-los en aquest procés de desenvolupament, posant al seu abast les condicions i els recursos necessaris, col·laborant amb altres administracions i treballant conjuntament per portar a terme projectes de diferent índole i magnitud. Sens dubte, la barreja d'institucions culturals, de creadors, organitzacions dedicades a la recerca i la producció artística, museus, associacions culturals, formacions artístiques o les activitats vinculades a la tradició i al patrimoni configuren el capital cultural de Barcelona.

Aquest document no ofereix només una visió de la manera com s'ha anat treballant amb el sector cultural, dels recursos aportats o de les prioritats que ha marcat l'Institut de Cultura de Barcelona i que han contribuït al desenvolupament de la ciutat de manera global, sinó que obre la porta al debat i la reflexió entre tots els que participem i treballem per al món cultural a la nostra ciutat, com a motor de canvi, de creixement i de projecció de Barcelona.

Jordi Martí i Grau
Delegat de Cultura

- 00. INTRODUCCIÓ.
POLÍTIQUES CULTURALS 2007-2011**
- 01. PROJECTES I PROGRAMES
D'ARTS VISUALS**
- 02. SUPORT A L'ESCENA MUSICAL
DE LA CIUTAT**
- 03. SUPORT A L'ESCENA DE
TEATRE, DANSA I CIRC**
- 04. MUSEUS I PATRIMONI CULTURAL**
- 05. BARCELONA I LA LECTURA**
- 06. ELS SECTORS DE L'AUDIOVISUAL
A BARCELONA**
- 07. ACCIONS DE SUPORT A LA
CULTURA POPULAR I TRADICIONAL**
- 08. IMPULS I SUPORT AL SECTOR
DEL DISSENY**
- 09. BARCELONA CIÈNCIA**
- 10. INSTITUT DE CULTURA 2007-2011.
LA GESTIÓ MUNICIPAL EN CULTURA**

ÍN DEX

BARCELONA CULTURA 2007-2011

INFORME BALANÇ POLÍTIQUES CULTURALS

A partir de l'aprovació del Pla estratègic de cultura – Nous accents 2006, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament va posar en marxa una nova orientació dels seus programes per tal de donar seguiment a les propostes recollides al Pla.

Si en etapes anteriors restava pendent completar el mapa d'infraestructures culturals o cobrir dèficits per tal de garantir el dret a la cultura dels barcelonins, en aquest període, semblava convenient situar el desenvolupament cultural com una prioritat de les polítiques municipals i impulsar el projecte de capitalitat cultural de Barcelona. És a dir, un cop cadascun dels equipaments i els programes ha anat trobant el seu lloc en el sistema cultural de la ciutat, es considera necessari promoure projectes i programes a partir d'una mirada més completa del que representa la dimensió cultural.

A la pràctica, això ha representat centrar l'acció de l'Institut de Cultura en quatre eixos principals, definits pel Pla estratègic:

- **SITUAR LA CREACIÓ ARTÍSTICA I LA PRODUCCIÓ CULTURAL EN EL CENTRE DEL MATEIX PROJECTE CULTURAL, PROPOSANT NOUS RECURSOS I MECANISMES D'AJUT PER A CREADORS I ARTISTES.**
- **AMPLIAR LES OPORTUNITATS DE PRÀCTIQUES CULTURALS PER A TOTHOM GRÀCIES A L'EXTENSIÓ DE LES POSSIBILITATS DE FER I PRACTICAR CULTURA.**
- **IMPULSAR LA QUALITAT DELS EQUIPAMENTS CULTURALS, REFORMANT O ADEQUANT LES SEVES INFRAESTRUCTURES, PER TAL D'AMPLIAR-NE ELS SERVEIS I RECURSOS.**
- **POSAR EN VALOR EL PATRIMONI URBÀ DE BARCELONA I AMPLIAR LA DIFUSIÓ I EL CONEIXEMENT SOBRE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DE LA CIUTAT COM A BASE DEL PROJECTE CULTURAL.**

Aquest informe presenta un recull de les accions principals desenvolupades en els darrers 4 anys des de l'Institut i pretén ser un balanç de les noves orientacions introduïdes en els seus programes. El relat se centra en les innovacions introduïdes. El detall dels continguts i les xifres de cadascun dels programes i projectes ja queda recollit en les memòries Barcelona Cultura que cada any publica l'Institut de Cultura (www.bcn.cat).

01 PROJECTES I PROGRAMES D'ARTS VISUALS

Les arts visuals són una part central del projecte de capitalitat cultural per a la ciutat que es promou des de l'Institut, com ho són els referents contemporanis de la ciutat estretament vinculats a les arts visuals. Acompanyar els processos de creació, adequar els equipaments existents i promoure les arts visuals a Barcelona han estat els eixos principals de treball, i així es presenten en aquest informe.

REFORMA I AMPLIACIÓ D'EQUIPAMENTS DEDICATS A LES ARTS VISUALS

Dotar els equipaments dels recursos i les infraestructures que els permetin fer créixer els seus programes de docència, recerca, formació, difusió cultural, producció i assaig representa una posada al dia avui imprescindible. Els centres culturals del s. XXI no són mers contenidors o magatzems, sinó centres capaços de produir discurs i generar coneixement crític en un context global en què la informació circula de forma accelerada i l'accés al coneixement s'amplia.

Les actuacions impulsades en aquest àmbit que han tingut el suport de l'Ajuntament de Barcelona han estat:

- NOU CENTRE DE RECERCA I DOCUMENTACIÓ DEL MACBA
- REFORMA DELS ESPAIS DE LA FUNDACIÓ TÀPIES
- CENTRE DE RECERCA I CONEIXEMENT DEL MUSEU PICASSO
- NOVA SEU DEL DISSENY HUB BARCELONA
- REMODELACIÓ DEL CANÒDROM PER ACOLLIR EL CENTRE D'ART
- REMODELACIÓ DE LA VIRREINA CENTRE DE LA IMATGE

A més a més de proposar la reforma dels equipaments, atenent la demanda del sector cultural de la ciutat, i amb la voluntat de millorar el treball dels professionals al càrrec dels grans equipaments, l'Ajuntament ha vetllat des de 2007 per la realització de concursos per elegir la direcció dels equipaments en els òrgans de govern dels quals participa. Es tracta d'un canvi substancial en la governança cultural i ja s'ha convertit en una pràctica habitual que ha de permetre reforçar el projecte tècnic i artístic de cada equipament. A partir de l'aprovació del nou reglament del Consell de la Cultura, la designació dels membres dels jurats d'aquests concursos ha estat delegada al Consell. Els nous directors sorgits d'aquests concursos han estat: Josep Serra (Museu Picasso), Bartomeu Mari (MACBA), Moritz Küng (Canòdrom) i Carles Guerra (La Virreina – Centre de la imatge).

S'ha promogut el creixement funcional dels equipaments dedicats a les arts visuals

MECANISMES DE SUPORT I ACOMPANYAMENT DE LA CREACIÓ

Les polítiques culturals de l'Ajuntament han donat una prioritat particular al fet d'acompanyar els processos de creació, laboratori i recerca cultural. Oferir els recursos públics necessaris per acompanyar la producció cultural i desenvolupar els espais de treball per a artistes i creadors és l'objectiu del programa Fàbriques de Creació impulsat des de l'Ajuntament.

A partir de l'any 2007, dins d'aquest programa, l'Ajuntament ha impulsat tres espais que desenvolupen un programa d'arts visuals.

- AMPLIACIÓ DELS ESPAIS D'HANGAR (1A FASE)
- NOVA FÀBRICA DE CREACIÓ EN DIVERSES DISCIPLINES A FABRA I COATS
- ESPAIS TALLER ARTS PLÀSTIQUES I ARTESANALS DE LA ESCOCESA

La dedicació d'aquests equipaments públics al suport als processos de creació en arts visuals no exclou la cooperació amb la xarxa d'espais de creació existents a la ciutat. L'any 2008 l'Institut de Cultura de l'Ajuntament va proposar una convocatòria d'ajudes per a obres d'adequació d'espais de creació privats, un fons de 150.000 € del qual es van beneficiar els espais Almacen, El Niu i Conservas.

L'Institut ha posat en marxa també la convocatòria pública BCN Producció, en el marc de La Capella. Aquesta convocatòria incentiva la producció dels artistes visuals de la ciutat i la seva àrea d'influència i preten enfortir unes estructures sòlides de promoció i difusió per al context artístic barceloní. Amb aquesta premissa ha donat suport a les necessitats econòmiques i de producció i ha realitzat un apropament a les diverses línies discursives de l'art actual a través dels 31 projectes beneficiaris de la convocatòria en aquest període.

10

EL CANÒDROM CENTRE D'ART DE BARCELONA

· El 2010 s'ha realitzat la rehabilitació integral de l'antic Canòdrom de la Meridiana (3.470 m², edifici construït el 1960 i catalogat com a Patrimoni Arquitectònic de Barcelona).

· La recuperació de l'espai permetrà acollir sales d'exposicions, tallers per a artistes visuals i espais de magatzem.

· El centre oferirà una atenció particular a la creació més emergent i als artistes locals, seguint els programes desenvolupats per La Capella.

· El comissari d'exposicions suís Moritz Küng va guanyar el 2009 el concurs internacional per a la direcció de l'espai.

PROMOCIÓ DE LES ARTS VISUALS A LA CIUTAT

L'Ajuntament de Barcelona vol promoure noves propostes per a la visibilització, l'atracció de nous públics i la formació artística al voltant de les arts visuals que ajudin a consolidar-ne el pes a la ciutat.

Amb la voluntat de donar suport a propostes que reforcin la projecció de les arts visuals, l'Ajuntament ha afavorit projectes com ara el Festival Loop, que a través d'una oferta singular al voltant del videoart ha assolit el reconeixement internacional gràcies al seu nivell

d'excel·lència. De la mateixa manera, l'Institut de Cultura manté un diàleg fluid amb el sector artístic i galerista de la ciutat amb l'objectiu de donar suport a la iniciativa de promoure i posar en marxa una fira d'art a Barcelona.

Els darrers anys l'Ajuntament ha endegat iniciatives destinades a atraure nous públics per a les arts a la ciutat. Aquestes propostes s'han centrat fins ara en la consolidació del projecte Nit dels museus (segon dissabte del mes de maig), així com en la proposta d'obertura gratuïta dels museus municipals el diumenge a la tarda. Es tracta d'iniciatives que busquen presentar i fer conèixer les col·leccions dels museus a nous públics. N'existeixen altres en l'àmbit dels museus (Nits del Macba, Carnet Picasso) o en l'àmbit de les galeries (Nit del galerisme).

Promoure i buscar noves fórmules per estendre el fet artístic i fidelitzar públics és una part destacada dels programes públics que l'Institut promou i als quals dóna suport.

Finalment, en la promoció de les arts visuals a Barcelona, els programes municipals també han centrat la seva atenció en el desenvolupament de projectes educatius i d'ensenyaments artístics a l'escola. Projectes com ara En residència o Experimentem amb l'art, tot i que amb un impacte limitat, són exemples d'un nou tipus d'activitats al voltant de la creació en l'àmbit escolar que també pretenen fomentar una promoció més àmplia de les arts visuals a la ciutat. El desenvolupament futur de la xarxa de Fàbriques de Creació, sens dubte, ha de permetre desenvolupar noves propostes també per als ensenyaments artístics a la ciutat vinculats als processos de creació.

02 SUPORT A L'ESCENA MUSICAL DE LA CIUTAT

Segons afirmen els experts i la crítica especialitzada, el panorama de festivals de música a la ciutat està vivint un dels seus millors moments, tant per la qualitat artística de les seves propostes, com per l'acollida de públic que obtenen, i per la seva capacitat de projecció internacional.

L'emergència dels grans festivals coincideix amb un moment de transformació per a la música; la manera de viure-la i escoltar-la està canviant, com també ho fa la manera de reproduir-la, d'enregistrar-la, d'adquirir-la i de promoure-la. Així doncs, també és oportú pensar noves maneres de donar suport a la música i a tot el que mou i representa, i aquí els festivals tenen una posició privilegiada. La música en viu és un fenomen a l'alça que ha de créixer en els propers anys.

En el creixement del fet musical a Barcelona hi té molt a veure el treball dels grans equipaments de música. En primer lloc l'Auditori, el primer pol musical de la ciutat, que acaba d'inaugurar la sala Alícia de Larrocha, que a més serà seu permanent de la Banda Municipal. L'Auditori també ha crescut en aquest període en incorporar el nou espai per al Museu de la Música. Per la seva banda, el Palau de la Música, de la mà del nou equip directiu sorgit de la crisi institucional viscuda durant l'any 2009, ha de veure reforçat el seu projecte cultural i artístic. Per acabar, tenim el Gran Teatre del Liceu, que enguany celebra el desè aniversari de la reobertura i el nou model de gestió del qual ha permès reforçar-ne el projecte artístic i alhora ampliar-ne els programes.

13

L'Institut de Cultura, a través de l'impuls a la creació musical, acompanya el treball dels festivals i dona suport a la tasca de les sales de música en viu.

SUPORT A LA CREACIÓ MUSICAL DE LA CIUTAT

Parlar d'espais de creació en l'àmbit de la música implica parlar en primer lloc del teixit de sales de música en viu, l'autèntic planter de la creació musical de Barcelona. Aquesta estructura de suport, de la qual ja formen part els centres de recursos en músiques urbanes ubicats en diversos centres cívics de la ciutat, s'ha de veure reforçada en breu per l'obertura definitiva de la Fàbrica de Creació a Fabra i Coats, que donarà una atenció prioritària a la creació musical.

· REFORMA I REHABILITACIÓ DE SALES DE MÚSICA EN VIU

Per donar suport al planter musical que representen les sales de música, l'any 2008 l'Ajuntament va promoure el canvi de la normativa municipal (Ordenança municipal d'establiments de concurrència pública) que posava en valor el treball cultural i artístic de les sales per fer música en viu. Aquesta modificació va ser fruit del diàleg entre responsa-

bles municipals i l'Associació de Sales de Música en Viu de Catalunya (ASACC). Al mateix temps l'Institut de Cultura, tant l'any 2008 com l'any 2010, va proposar dues convocatòries d'ajuts dotades amb 800.000 € per a l'adequació i la reforma dels espais de les sales. L'objectiu de la convocatòria era potenciar la preeminència de les sales de música en viu com a centres de programació cultural i desenvolupar nous sistemes de suport, promovent la necessària millora de les sales privades de música en viu i la modernització de la dotació d'infraestructures tècniques.

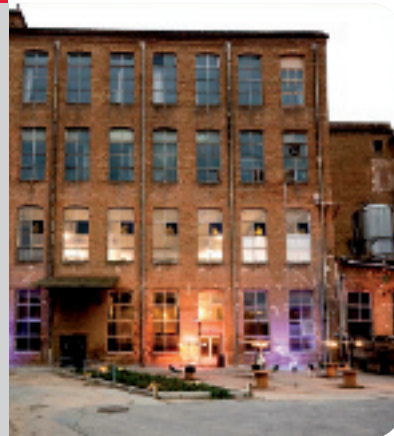
Les sales que han rebut el suport de l'Ajuntament amb aquestes convocatòries han estat: Bikini, Sala Apolo, London Bar, Tarantos, Pepsi Club, Be Good, Sidecar, Be Cool, Mas i Mas, KGB, Jamboree i Harlem Jazz Club. Aquest fons d'ajut es complementa amb el suport a la programació i l'activitat de les sales.

La posada en valor del projecte cultural de les sales de música en viu ha anat acompanyada de canvis en la normativa i de més fons per donar suport a la creació.

FABRA I COATS – FÀBRICA DE CREACIÓ

14

- Entre 2009 i 2010 s'ha realitzat la rehabilitació de 6.000 m2 de la nau central del complex fabril de Sant Andreu.
- Es tracta de l'espai més gran d'una xarxa d'equipaments públics de producció formada també per La Seca, Hangar, La Escocesa, La Central del Circ, l'illa Philips, l'Ateneu Popular 9 Barris i la Nau Ivanow.
- Entre altres serveis, l'espai acollirà un centre de recursos musicals amb 15 bucs d'assaig, un estudi de gravació i un altre de postproducció, un estudi de ràdio i un centre de recursos multimèdia.
- Entre 2008 i 2009 Fabra i Coats ha acollit provisionalment la Red Bull Music Academy o projectes temporals de residència artística.

· PROJECTES DE FORMACIÓ MUSICAL

La formació musical també ha estat una de les prioritats de l'Ajuntament i de l'Institut de Cultura en aquest període. Així, a través del programa Fàbriques de Creació s'ha fet la proposta per enfortir els vincles entre aquest programa i la xarxa municipal d'escoles de música, amb el compromís per exemple d'acollir l'Escola Municipal de Música de Sant Andreu a la Fabra i Coats, Fàbrica de Creació impulsada per l'ICUB.

Igualment, i per tal d'enfortir l'oferta de formació musical a la ciutat, l'Ajuntament ha acordat amb el Taller de Músics, entitat ciutadana de llarga tradició en el camp de la formació musical, la cessió de les golfes de Can Fabra, també al districte de Sant Andreu, per ubicar-hi un centre d'estudis superiors de música. L'acreditació d'aquest centre està en aquests moments subjecta a l'acord de la Generalitat de Catalunya.

SUPORT A L'ORGANITZACIÓ DE FESTIVALS DE MÚSICA DE LA CIUTAT

Els festivals de música a la ciutat han anat configurant en els darrers anys un perfil de festival de música propi: una simbiosi de la complicitat entre la xarxa de sales, els promotors i els mitjans especialitzats; una integració en la trama urbana de la ciutat, fugint del model de festival aïllat de l'entorn que l'ha provocat i l'ha fet créixer; posant per endavant la contribució artística del festival per sobre d'altres consideracions.

Aquest fenomen és el fruit d'un llarg recorregut del sistema de projectes musicals, sales de música en viu i mitjans especialitzats. El treball de molta gent amb visió, però també molt entusiasta de la feina que realitza.

Un teixit dens de sales i festivals genera una escena més forta i potent. L'Institut hi dona suport afavorint les estructures musicals de la ciutat, la reforma de les sales de música o el creixement d'equipaments com ara l'Auditori.

L'Ajuntament de Barcelona dona suport als diversos festivals de música de la ciutat a través de la convocatòria anual de subvencions i ajuts. En la distribució dels ajuts es preua l'existència d'una diversitat de propostes que enforteixin l'escena musical de la ciutat. La distribució dels ajuts pondera els primers festivals com ara el Primavera Sound i el Sónar, els festivals més emblemàtics tant per nombre d'espectadors com per la seva projecció. Es valora la consolidació dels festivals, la majoria sorgits durant els anys 90 (com ara el LEM, el Barna Sants, el BAM o el mateix Sónar), en un moment d'especial eferescència creativa, a partir de la complicitat de les xarxes de sales de música en viu, els promotors i els mitjans especialitzats. Es dona suport a les iniciatives innovadores amb una proposta artística sòlida i coherent en la trajectòria.

15

És important destacar la complicitat de molts equipaments públics en l'impuls i la creació de tants festivals de música de la ciutat. Des del CCCB i el Mercat de les Flors, que van acollir les primeres edicions de festivals com el Sónar o el Primavera Sound, fins a centres cívics com ara les Cotxeres de Sants o el CAT, que recentment ha estrenat un nou equipament, espais on varen sorgir i que han vist créixer festivals com ara el BarnaSants o el Tradicionàrius. El treball de suport i acompanyament d'aquests equipaments ha estat clau per fer créixer molts dels festivals de la ciutat.

El suport de l'Ajuntament, en la majoria dels casos, és present des de les primeres edicions d'aquests festivals. S'ha demostrat que l'aposta realitzada en el seu dia per projectes molt rigorosos i amb un alt contingut cultural ha estat una aposta d'èxit.

El Sónar, el Primavera Sound i el Festival Internacional de Jazz són els referents en l'impuls de la projecció internacional dels festivals de música.

Conscients de la contribució que aquests festivals realitzen a la projecció i al projecte de capitalitat cultural de la ciutat, l'Ajuntament en promou la difusió a través d'iniciatives singulars. Així, i per donar suport a la vitalitat de l'escena local, l'Ajuntament de Barcelona ha volgut donar un especial protagonisme als festivals de música de la ciutat en l'organització de la tercera edició de la nit blanca l'any 2010. Montjuïc de Nit va acollir 13 escenaris diferents on 20 festivals de música de la ciutat varen programar una setantena de grups. És el resultat de desenvolupar un model propi de festival de música que promou la multiplicitat de festivals en un entorn urbà, en què les sales de música en viu, els promotors i els mitjans especialitzats treballen de forma conjunta.

AMPLIACIÓ DELS GRANS EQUIPAMENTS MUSICALS

En l'àmbit dels grans equipaments, les actuacions en aquest període s'han traduït en l'ampliació de serveis de l'Auditori com a focus de la vida musical de Barcelona en el camp de la divulgació, la docència i la recerca d'ençà de la seva inauguració l'any 1999.

16

Per tal d'ampliar els serveis d'assaig i producció de les diverses companyies residents a l'Auditori i, d'una manera molt destacada, per actuar com a seu permanent de la Banda Municipal de Música, s'ha executat l'ampliació de l'Auditori per construir-ne la quarta sala – Sala Alicia de Larrocha. La nova sala se situa a l'espai on actualment hi ha la rampa d'accés a la biblioteca de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), a la façana del carrer Ribes, i té un aforament màxim de 168 persones per a concerts de petit format.

Anteriorment, l'any 2007 es van inaugurar els nous espais del Museu de la Música, ara amb seu a l'Auditori. Amb l'arribada del Museu de la Música, l'Auditori ha vist completat el seu projecte integral com a pol del fet musical a la ciutat. El treball de difusió i recerca sobre el patrimoni musical que realitza el Museu de la Música és una contribució decisiva al projecte d'excel·lència cultural i artística que impulsa l'Auditori.

En aquest mateix sentit destaca la nova etapa de la Banda Municipal de Música a partir del seu trasllat a l'Auditori. En la perspectiva del seu 125è aniversari, i per tal de donar un nou impuls al seu projecte, l'Ajuntament de Barcelona ha posat en marxa diverses iniciatives que pretenen reforçar el treball de qualitat artística de l'agrupació, promoure programes per ampliar els seus públics, i en definitiva, garantir el futur de la institució. Entre aquestes mesures hi ha la nova direcció artística a càrrec de Salvador Brotons, el reforç en el treball de producció i el reforç en el treball de públics (amb una mitjana d'aproximadament el 88,4% de les entrades venudes).

03

SUPORT A L'ESCENA DE TEATRE, DANSA I CIRC

Per tal de promoure les arts escèniques com a part del projecte de capitalitat cultural, existeix el compromís ferm de l'Ajuntament de Barcelona d'acompanyar el treball d'empresaris i professionals del sector, de donar suport als projectes de creació que renoven els llenguatges escènics i oferir-los les condicions més òptimes de treball, i de cercar noves fórmules que permetin ampliar els públics de sales i festivals. És la garantia que, més enllà dels bons moments actuals, ens ha de permetre plantejar el futur de les arts escèniques a Barcelona.

La inauguració i/o reobertura de sales ha estat particularment intensa en els darrers anys, un fet en què destaca l'aportació de les administracions públiques. El sistema de teatres públics s'ha endreçat amb el Teatre Nacional, el Teatre Lliure i el Consorci del Mercat de les Flors-Centre de les arts del moviment, que ha cobert un dèficit de la ciutat en aquesta disciplina. En aquest punt també convé destacar el treball del Gran Teatre del Liceu. El seu nou model de gestió ha permès reforçar-ne el projecte artístic i alhora ampliar-ne els programes.

La creació en arts escèniques també ha estat un focus d'especial atenció. Particularment significatiu és el trasllat previst de la Sala Beckett, de Gràcia a un espai cedit per l'Ajuntament de Barcelona al Poblenou, així com la futura obertura de La Seca, sota la gestió de l'Espai Brossa, ja que representen la consolidació de molts projectes escènics iniciats durant els anys vuitanta i noranta i que varen assegurar la renovació de l'escena barcelonina.

17

El suport permanent a projectes artístics per part dels diferents programes de l'Ajuntament de Barcelona és en definitiva una fita destacada del panorama de les arts escèniques del nostre país en els darrers 20 anys.

La projecció internacional de l'escena, a través dels grans equipaments ja és una realitat. Noms com ara Calixto Bieito, Àlex Rigola o Lluís Pasqual, per citar alguns exemples, són habituals i recurrents en festivals i cartelleres de grans ciutats europees. De la mateixa manera, el Festival Grec es consolida com a plataforma de projecció per a les arts escèniques i com a primer festival en suport a la producció de companyies del país.

El panorama del circ i de les arts del moviment també viu moments d'especial eferescència. Amb el despuntar de noves propostes escèniques en aquest àmbit destaca la recent creació del festival Mercè Arts de Carrer (MAC), que recull la tradició artística d'arts de carrer vinculada a la Mercè i que vol ser una mostra de la feina que es fa a Barcelona.

Tot seguit s'enumeren les actuacions de l'Ajuntament durant aquest període en l'àmbit de les arts escèniques.

REFORMA I AMPLIACIÓ DE SALES DE TEATRE I EQUIPAMENTS PÚBLICS D'ARTS ESCÈNIQUES

Actualment funcionen a Barcelona 47 sales i espais per a les arts escèniques. Aquest cens comprèn tant les sales del circuit públic i la xarxa de sales comercials, com els espais de creació i els centres d'assaig amb una programació de teatre, dansa o circ.

L'Ajuntament de Barcelona ha donat suport a la reforma i l'ampliació dels grans equipaments d'arts escèniques de la ciutat que han reformulat el seu projecte en aquest període per tal de fer possible que es possessin al dia. Aquestes actuacions han estat:

- **REFORMA I REOBERTURA DE LA SEU DE GRÀCIA DEL TEATRE LLIURE**
- **REFORMA DELS ESPAIS DEL CENTRE D'ARTS DEL MOVIMENT AL MERCAT DE LES FLORS**
- **NOVA SALA POLIVALENT DE L'AUDITORI DEL CCCB**

El suport a la reforma o l'ampliació de les sales de teatre del circuit privat ha estat l'altra actuació principal per al desenvolupament de les arts escèniques. Aquesta ajuda s'ha donat tant a través del suport directe als emprenedors responsables de les sales com en la cooperació amb altres administracions per a la reforma dels teatres.

En els tres darrers anys les principals actuacions realitzades sobre el conjunt de sales de teatre han estat les següents:

- **REHABILITACIÓ DE L'ANTIC TEATRE**
- **ARTÈRIA PARAL-LEL, AL PROJECTE D'EIX CULTURAL DE L'AVINGUDA, EN UN SOLAR MUNICIPAL**
- **NOVA SEU DE LA SALA BECKETT AL POBLENOU, QUE GARANTEIX EL FUTUR DEL PROJECTE**
- **REFORMA I REHABILITACIÓ INTEGRAL DEL TEATRE GOYA**

A més a més dels projectes de reforma dels espais, l'adaptació i la modernització dels equipaments, també s'ha promogut la realització d'obres menors d'adequació dels espais. Aquestes actuacions han estat finançades pel Consorci de rehabilitació i equipament de teatres de Barcelona, en què l'ICUB participa amb l'Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC) i l'Institut Nacional de las Artes Escénicas y la Música (INAEM). Les sales i els equipaments beneficiaris d'aquestes ajudes en les convocatòries 2007, 2008 i 2009 han estat: Teatre Tívoli, Teatreneu, Guasch Teatre, Versus Teatre, Teatre Romea, Teatre del Raval, Teatre Apolo, Coliseum i Círcol Maldà.

L'esforç inversor en l'ampliació d'equipaments de referència i l'ampliació de sales permet mantenir la diversitat de l'oferta i garanteix el desenvolupament del projecte artístic de cadascun dels espais.

SUPORT A PROJECTES ARTÍSTICS EN ARTS ESCÈNIQUES

El suport al treball de creació en arts escèniques s'ha traduït, d'una banda, en la defensa del projecte artístic de les sales de teatre del circuit comercial i el suport a les companyies de teatre, dansa i circ a través dels programes gestionats directament per l'Ajuntament de Barcelona (Festival Grec i programa de festes, des d'on ha sorgit la proposta Mercè Arts de Carrer), així com la convocatòria anual d'ajuts, i de l'altra, en el suport als projectes de creació en arts escèniques de la ciutat, que inclouen la posada en marxa de tres espais de creació d'arts escèniques en el marc del programa Fàbriques de Creació: La Central del Circ, La Seca i el Graner de la Philips.

· SALES DE TEATRE DE LA CIUTAT

Promoure la pluralitat d'equipaments a la ciutat ha estat l'objectiu del suport ofert pels programes municipals a les sales de teatre. Per imports concedits, les sales teatrals són el segon àmbit en importància en la convocatòria anual d'ajuts municipals en cultura, només per darrere de l'àmbit de la música. L'any 2010, es varen atorgar 26 subvencions, per un import total de 836.666 €.

En aquest sentit han estat objecte d'aquest ajut tant les sales associades en la Coordinadora de Sales Alternatives de Catalunya (Sala Beckett, Versus Teatre, Teatre Tantarantana, Sala Muntaner i l'Espai Escènic Joan Brossa), com les sales comercials (Teatre Poliorama i Teatre Victòria gestionats pel grup Tres x 3; Villaroel Teatre, Teatre Condal, Teatre Romea i Teatre Goya, gestionats pel Grup Focus; els teatres Coliseum, Borràs, Tívoli i Capitol, gestionats pel Grup Balañá; el Jove Teatre Regina i el Guasch Teatre), i també, les sales de creació més recents i amb una proposta escènica més innovadora com ara el Teatreneu, l'Antic Teatre, La Puntual, el Teatre Gaudí Barcelona, el Teatre del Raval, el Círcol Maldà i l'Almeria Teatre i Porta 4, dues de les últimes sales obertes a la ciutat, en aquest cas al districte de Gràcia. Aquest suport també inclou l'impuls al projecte del Sant Andreu Teatre – SAT.

PLA DE MILLORA I REVITALITZACIÓ DEL PARAL·LEL

- Una de les artèries de la ciutat amb més tradició i amb més oportunitats d'atraure activitats de cultura i lleure.
- L'Ajuntament posa en marxa un pla d'actuació per recuperar la memòria històrica i donar impuls a nous projectes escènics.
- El 2010 han tornat a obrir les portes El Molino i l'Artèria Paral·lel.
- De la mà de la Fundació FEM – Paral·lel també es proposa una transformació de l'avinguda a partir d'actuacions urbanístiques dels espais.
- L'objectiu és promoure el desenvolupament integral de l'avinguda i dinamitzar-la com un dels eixos cívics de la ciutat.

· SUPORT A LA CREACIÓ EN DANSA, TEATRE I CIRC

El suport que de manera directa es dona a les companyies locals de teatre, dansa i circ té un apartat molt important en els programes que són responsabilitat directa de l'Institut de Cultura, és a dir, el Festival Grec i el programa de festes (la Mercè, la Cavalcada, Santa Eulàlia i Món Llibre). En aquests programes la contractació de companyies i projectes locals és una part molt important de la despesa realitzada.

En primer lloc, el Festival Grec, sens dubte, és el primer festival en suport a la producció de companyies catalanes, amb prop d'1,2 M d'euros anuals en produccions locals. Noms destacats de les arts escèniques del país com ara Calixto Bieito, José Sanchis Sinisterra, La Fura dels Baus, Carme Portaceli, Andrés Corchero i Rosa Muñoz, Joan Ollé, Oriol Broggi, Roger Bernat, Sergi Belbel, Julio Manrique, Carlota Subirós o Lanònima Imperial han estat en la programació del Festival Grec en els darrers 4 anys, per donar alguns exemples.

El Festival Grec es consolida com a plataforma de projecció de les arts escèniques i com a primer festival en suport a produccions locals.

20

Un cas molt similar el trobem en les transferències realitzades en els 2 darrers anys en el programa de festes de l'Institut de Cultura, sota la direcció artística de la coreògrafa Marta Almirall. En propostes que inclouen disciplines com ara les arts de carrer, el circ, la màgia, la dansa contemporània o les titelles, els programes de la Mercè, la Cavalcada, Santa Eulàlia i Món Llibre varen realitzar l'any 2009 una aportació de 688.459 € per a companyies de dansa, teatre i circ. No hi ha dubte que la renovació en el llenguatge de les arts de carrer a través de companyies joves, però també d'agrupacions amb anys d'experiència, es veurà enormement beneficiada per la inversió que està realitzant l'Institut de Cultura en els darrers anys des dels projectes de festes.

Per acabar, també és important destacar el suport que l'Ajuntament de Barcelona ha donat tradicionalment a les companyies de dansa del país. Aquest suport, que durant molts anys va permetre el manteniment de moltes companyies locals amb una destacada projecció exterior, s'ha manifestat a través de la convocatòria anual d'ajuts.

· NOUS ESPAIS DE PRODUCCIÓ I CREACIÓ

El futur de l'escena de la ciutat, sens dubte, vindrà marcat per la capacitat de renovar llenguatges i de continuar innovant en la manera de crear dansa, teatre i circ. Oferir les millors condicions per a la producció i la creació als professionals del sector és el que pretenen els projectes d'espais de creació impulsats des de l'Ajuntament conjuntament amb les associacions professionals i els projectes de reconeguda trajectòria. Així doncs, la seva contribució també ha de ser un element principal per al futur de les arts escèniques locals.

- **L'ESPAI BROSSA GESTIONARÀ EL NOU ESPAI DE LA SECA, UN LLOC DE PRODUCCIÓ I DIFUSIÓ DE PROPOSTES ESCÈNIQUES INTERDISCIPLINÀRIES.**

- LA CENTRAL DEL CIRC SERÀ UN NOU CENTRE D'ENTRENAMENT, ASSAIG I CREACIÓ EN CIRC GESTIONAT PER L'ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS DEL CIRC DE CATALUNYA.
- AL GRANER DE L'ILLA PHILIPS HI HAURÀ UN CENTRE D'ASSAIG I CREACIÓ D'ARTS DEL MOVIMENT VINCULAT AL MERCAT DE LES FLORS.

La dansa i el circ guanyen un pes específic molt important en el desenvolupament de les arts escèniques, acompanyat per l'aparició de nous espais i nous festivals. Els programes artístics gestionats per l'ICUB donen suport a aquestes disciplines i en promouen la difusió.

• PROJECTES DE CREACIÓ D'ATENCIÓ PRIORITÀRIA

21

El suport que l'Ajuntament i l'Institut de Cultura donen als projectes de creació en arts escèniques de la ciutat no es pot resumir tan sols en la posada en marxa de nous espais de creació. De fet, en molts casos, el suport a projectes de creació i promoció de les arts escèniques promoguts pel mateix sector té més de 10 anys d'història, en una tasca de llarga durada de suport al planter de l'escena local. Són, en resum, projectes que han realitzat una tasca d'excel·lència en el camp de les arts escèniques i que han tingut el suport de l'Ajuntament, conscient de la contribució essencial que aquests projectes fan a les arts escèniques a la ciutat.

Des de l'any 2007, aquest suport s'ha vist incrementat per la concessió d'ajuts d'inversió per a la reforma i millora dels espais de treball dels projectes de creació en arts escèniques que funcionen a la ciutat. Aquests ajuts pretenen posar al dia els espais de creació com ara La Caldera, la Nau Ivanow, La Caixa d'Eines del Teatro de los Sentidos, Conservas, Almacen, Bidó de Nou Barris o Tragant Dansa, que treballen la xarxa densa de creació en arts escèniques a Barcelona.

La posada en marxa de 3 nous espais de creació per a les arts escèniques (Central del Circ, La Seca i el Graner de la Philips), amb una inversió de 7,2 M €, complementa el suport als projectes de creació que han rebut l'impuls municipal.

PROMOCIÓ DE NOUS PÚBLICS PER A LES ARTS ESCÈNIQUES

La capacitat d'atraure públics és fonamental per al desenvolupament de les propostes en arts escèniques. La política de públics demana un esforç costós i de llarga durada en què tenen un paper central els programes de formació artística per a joves i nens o l'elaboració de programacions per a públics familiars que despertin la curiositat per les arts escèniques des de les edats més primerenques. Amb l'objectiu d'acompanyar aquesta tasca, l'Institut de Cultura ha donat suport a diverses iniciatives que pretenen ampliar les bases de públics per al teatre, la dansa i el circ. Des de la més recent, la creació d'una taquilla única per oferir descomptes d'últim minut (el nou Tiquet Rambles), fins a la celebració anual de l'acte Barcelona aixeca el teló, la presentació conjunta de la temporada teatral o la senyalització per a vianants de les sales de teatre de la ciutat.

tiquet
rambles
Palau de la Virreina

04 MUSEUS I PATRIMONI CULTURAL

L'acció promoguda des de l'Institut per reforçar el paper dels museus i arxius de la ciutat com a peces clau del seu sistema cultural ha estat en primer lloc consolidar el creixement de la xarxa de museus, completant els grans projectes en marxa (Centre Cultural del Born i nova seu per al Disseny Hub Barcelona) i impulsant propostes de millora i reforma per a equipaments, que inclouen la construcció de nous centres, com ara el Museu de Ciències Naturals, el Museu d'Història de Barcelona – Muhba, el Museu Picasso, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona i el Museu Frederic Marès, entre altres.

En segon lloc, en aquest període s'ha promogut la innovació en el treball de projecció pública dels museus. Els museus han proposat noves maneres d'apropar el ciutadà a les seves col·leccions: des de l'obertura gratuïta els diumenges a la tarda fins a l'organització de la Nit dels museus, entre altres propostes.

El treball de divulgació cultural no ha descuidat, però, la tasca de recerca i estudi encomanada als centres patrimonials, que ha estat la tercera línia de treball impulsada en aquest temps.

En quart lloc, i com a part destacada de les tasques pròpies i singulars de l'Ajuntament, resulta una línia de treball per a la promoció de la tasca de recuperació de la memòria històrica de la ciutat.

Per acabar, s'han promogut noves propostes per a la governança del patrimoni cultural que han d'ajudar a fomentar el treball en xarxa dels museus i la seva col·laboració amb l'entorn públic i privat de la ciutat.

23

S'ha dotat els museus dels recursos i de les infraestructures que els permetin fer créixer els seus programes de docència, recerca, formació, difusió cultural, producció i assaig.

IMPULS ALS CENTRES PATRIMONIALS DE BARCELONA

En aquest període, després que cadascun dels equipaments museístics anés ocupant el seu lloc en el panorama cultural de la ciutat i s'hagués planificat la xarxa de museus, semblava convenient revisar els equipaments per adaptar-ne la funcionalitat i la infraestructura que no havien estat considerades en un primer moment, i realitzar així els ajustaments que els permetessin desplegar el propi projecte.

Aquesta ha estat, doncs, la tasca prioritària de la inversió que des de l'Ajuntament s'ha realitzat en aquest període en els centres patrimonials municipals i consorciats. En promoure la rehabilitació i la posada al dia dels equipaments culturals no es persegueix tan sols un creixement en superfície i infraestructura, sinó també fer un salt endavant en el projecte cultural del mateix equipament.

Entre els anys 2007 i 2011 l'Ajuntament de Barcelona realitza una inversió global d'aproximadament 195 M d'euros en centres patrimonials i espais d'interès arquitectònic de la ciutat dels 293 M d'euros totals d'inversió en cultura. Es tracta d'una inversió que multiplica per tres la que s'havia fet en períodes anteriors, i explica l'impuls al programa de reforma i qualitat dels equipaments museístics i els arxius de la ciutat com a base del projecte de capitalitat cultural.

Aquest és un resum de les actuacions de reforma i creixement dels projectes patrimonials de la ciutat en aquest període:

- **REFORMA D'ESPAIS I NOVES SEUS DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA (MUHBA)**
Centre d'interpretació del Call, Via Sepulcral Romana, Centre d'interpretació del Park Güell, Monestir de Pedralbes, Centre d'interpretació de l'aigua, Bateries antiaèries, Sala de Calderes a Fabra i Coats, Casa Verdaguer de Vil·la Joana.
- **CENTRE DIVULGADOR DE LA TRADICIÓ INDUSTRIAL DE BARCELONA A L'ANTIGA FÀBRICA OLIVA ARTÉS AL POBLENOU, DEPENDENT DEL MUHBA**
- **CONSTRUCCIÓ DEL CENTRE CULTURAL DEL BORN SOBRE ELS ORÍGENS DE LA CIUTAT MODERNA**
- **NOVA SEU DEL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS**
- **NOU CENTRE DE CONEIXEMENT I RECERCA DEL MUSEU PICASSO**
- **REFORMA DEL MUSEU FREDERIC MARÈS**
- **DISSENY HUB BARCELONA. NOU EDIFICI A LES GLÒRIES**
- **REUBICACIÓ DE LES COL·LECCIONS DE L'ANTIC MUSEU MILITAR DEL CASTELL DE MONTJUÏC**
- **REMODELACIÓ DE LES CORNISES DE L'EDIFICI DEL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA**
- **REFORMA DE L'EDIFICI ANNEX DEL MACBA PER ACOLLIR ACTIVITATS DE RECERCA I DOCÈNCIA**
- **REFORMA D'ESPAIS I NOVA ORDENACIÓ DE SERVEIS I COL·LECCIÓ DE LA FUNDACIÓ TÀPIES**
- **POSADA AL DIA DE LES INSTAL·LACIONS DE LA FUNDACIÓ MIRÓ**
- **REMODELACIÓ DE LA CASA AMATLLER. ADEQUACIÓ I REFORMA DELS ESPAIS DE L'EDIFICI PER PERMETRE NOUS USOS CULTURALS LLIGATS AL SEU PATRIMONI**

24

ACTIVITAT PÚBLICA ALS MUSEUS DE LA CIUTAT

El creixement del projecte museístic dels equipaments ha anat acompanyat de l'ampliació dels serveis dels museus. Apropar les col·leccions i els fons dels centres a un públic més divers ha estat un dels objectius que els museus han treballat més, juntament amb la innovació en serveis de divulgació i difusió, la millora de l'accessibilitat a les col·leccions i un treball específic en les activitats educatives i destinades a un públic infantil i familiar.

Per fer-ho possible, l'oferta d'exposicions temporals dels museus ha estat, evidentment, l'acció prioritària. Cal destacar l'important treball d'aliances i cooperació en xarxa que realitzen els museus, i que els ha permès ampliar i diversificar la seva oferta d'exposicions temporals. En aquest sentit, cal destacar l'exposició del Museu Picasso "Oblidant Velázquez. Les Menines" (2008), o "Duchamp, Man Ray, Picabia" (2008), organitzada pel MNAC amb la col·laboració de la Tate Modern de Londres; la retrospectiva del MACBA dedicada al compositor John Cage, "L'anarquia del silenci. John Cage i l'art experimental", com a conseqüència de la visita a Barcelona de la Merce Cunningham Dance Company; l'exposició del Museu Marès a l'escultor neoclàssic Antoni Solà, "La Bellesa ideal. Antoni Solà" (2009), o l'exposició del Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) "Barcelona Connectada. Ciutadans Transnacionals", amb motiu de la celebració de l'any dedicat al Diàleg Intercultural.

S'han impulsat propostes innovadores per atraure nous públics als museus desenvolupant accions singulars, millorant la seva accessibilitat o oferint nous descomptes i abonaments.

A més a més de les exposicions temporals, la tasca d'atracció de nous públics per part dels museus ha estat orientada a partir d'altres línies:

• PLA D'ACCÉS A LA CULTURA ALS MUSEUS

25

L'Institut de Cultura ha promogut un Pla d'accés a la cultura que posa en marxa innovacions que permeten apropar els fons i les col·leccions patrimonials a públics més diversos. Les accions principals promogudes han estat:

- **LA NIT DELS MUSEUS:** Amb motiu del Dia Internacional dels Museus es promou l'obertura gratuïta en horari nocturn fins a la 1 de la matinada. L'Icub coordina la iniciativa i promou una important campanya de comunicació al respecte.
- **DIUMENGE TARDA GRATUÏT:** Des del mes d'abril de 2009 l'Icub proposa l'obertura gratuïta dels museus els diumenges entre les 15.00 h i les 20.00 h. D'ençà de l'inici de la campanya, 514.989 visitants han entrat als museus el diumenge a la tarda, 28.609 visitants de mitjana per mes.
- **ENQUESTA DE PÚBLIC ALS MUSEUS DE BARCELONA:** S'ha fet una enquesta que permet conèixer el perfil del públic visitant i el seu grau de satisfacció. La valoració de satisfacció després de la visita al museu ha merescut una qualificació mitjana de 8,4 sobre 10.
- **ACCESSIBILITAT COMUNICATIVA ALS MUSEUS:** En coordinació amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, s'impulsa un pla per millorar l'accessibilitat comunicativa als museus municipals.
- **POLÍTICA DE PREUS ALS MUSEUS MUNICIPALS:** Anualment s'ha continuat fent la reflexió conjunta amb els centres per a la revisió de la política de preus. Les exempcions i bonificacions han afavorit l'accés de col·lectius amb risc d'exclusió o d'atenció prioritària. A més, s'han promogut abonaments com ara el Carnet Picasso.

· **ELS MUSEUS MUNICIPALS A LES XARXES SOCIALS:** L'any 2007 gairebé tots els museus municipals comencen a redissenyar les seves webs segons els criteris marcats per l'ICUB, en el marc de la inauguració del Canal Cultura. Un cop passat aquest moment de migració cap a la nova plataforma de gestió, alguns es plantegen fer un pas endavant en la filosofia 2.0, i buscar la participació ciutadana a través de les xarxes socials. És el cas del Museu Picasso, el Museu de Ciències Naturals i el DHUB, que ja formen part de moltes d'aquestes plataformes.

· TREBALL ESPECÍFIC EN SERVEIS EDUCATIUS DELS CENTRES I MUSEUS

A través de la posada en marxa d'una important oferta de serveis d'activitats i serveis d'assessorament, els museus innoven i milloren els seus serveis pedagògics, promovent cada cop més la seva funció com a centres culturals actius, vinculats al territori en què s'implanten i connectats amb les demandes del seu entorn.

Més enllà d'obrir les portes als grups escolars, que es beneficien gratuïtament de l'accés als equipaments, aquests ofereixen a les escoles serveis complementaris a la visita. En molts casos, els museus han adaptat els seus equipaments i el seu funcionament per acollir aquests nous serveis.

A més a més, i per tal de reforçar aquests serveis, els responsables dels diversos museus també proposen serveis d'assessorament, formació i suport al professorat dels diferents nivells educatius (infantil, primària, secundària i batxillerat).

· ACCIÓ DE SUPORT A LA INCLUSIÓ SOCIAL

Els equipaments patrimonials també han ampliat en aquest període els serveis de suport a la inclusió social. La creació de la Xarxa Cultura per a la Inclusió Social compta així amb la participació de diversos museus municipals i consorciats que desenvolupen una tasca en aquest àmbit. Promoure la participació comunitària, fer front als riscos de marginalitat de certs col·lectius o incentivar la cohesió social en determinats territoris són els objectius d'aquests projectes, com ara Projectes de Barris del Museu Picasso, el Museu ambulant del Museu de Ciències Naturals o la proposta La bellesa cura del Centre Muhba del Monestir de Pedralbes.

Els programes dels serveis educatius i l'oferta per a públics familiars concentren les prioritats de museus i centres patrimonials. Els museus també incorporen accions de suport a la inclusió social.

LES COL·LECCIONS, LA RECERCA I EL CONEIXEMENT, AL CENTRE DEL PROJECTE MUSEÍSTIC

S'ha vetllat per situar el coneixement i la recerca al centre de la seva proposta cultural. Per fer-ho s'han proposat els mitjans i les tecnologies necessaris, s'ha promogut la cooperació entre els equipaments i el món acadèmic i universitari, i s'han impulsat els programes de documentació i les publicacions al voltant dels fons i les col·leccions dels equipaments.

Malgrat que encara hi ha molta feina per fer en aquest àmbit, en aquest període s'han posat en marxa iniciatives o s'han reforçat programes ja existents que justament pretenen situar el treball de recerca i coneixement al centre del projecte museístic.

· PROJECTES DE RECERCA A MUSEUS I ARXIUS. PROPOSTES DE DOCÈNCIA I COOPERACIÓ AMB L'ÀMBIT UNIVERSITARI

En la feina de promoció de les línies de recerca i coneixement als museus convé destacar en primer lloc la posada en marxa de dues iniciatives significatives: el Centre de coneixement i recerca Picasso, al Museu Picasso, i el Centre de recerca i debat del MUHBA. D'altra banda, el Disseny Hub Barcelona ha impulsat el seu nou Centre de documentació del DHUB, i el MACBA va posar en marxa el seu Centre de documentació amb l'ampliació de l'equipament, un fet que li ha permès reforçar les seves línies de docència i estudis.

Altres museus, com ara el MNAC, han reforçat la seva col·laboració amb el món universitari amb nous cicles de formació.

27

· PROGRAMA DE PUBLICACIONS I BIBLIOTEQUES DE MUSEUS I ARXIUS MUNICIPALS

En la promoció del programa de publicacions de museus i arxius convé destacar la posada en marxa de noves iniciatives en aquest període, a més a més, és clar, de la publicació dels catàlegs de les exposicions temporals.

En primer lloc, el MUHBA ha promogut la publicació del Butlletí del MUHBA, i ha iniciat la col·lecció Pòsits, que vol promoure el coneixement de la història urbana de la ciutat. L'equip del Centre Cultural del Born, per la seva banda, ha posat en marxa la col·lecció "La Ciutat del Born. Barcelona 1700", una proposta a partir del treball de recerca impulsat en la recuperació de les restes d'aquest important jaciment arqueològic urbà, en què destaca la publicació *La ciutat del Born* (2009), d'Albert Garcia-Espuche, que ha merescut el Premi Ciutat de Barcelona i el Premi Nacional de Cultura.

La proposta de noves publicacions també ha estat una iniciativa especialment intensa per part de l'Arxiu Històric que en aquest període n'ha impulsat algunes de destacades a partir dels seminaris que ha organitzat, així com de les col·laboracions establertes amb investigadors i equips de recerca. Per la seva banda, l'Arxiu fotogràfic ha produït *Barcelona fotografiada*, *guia dels fons i les col·leccions de l'Arxiu fotogràfic de la ciutat de Barcelona (2007)*, una guia fonamental per comprendre els fons de l'arxiu, així com *Paradigmas fotogràfics en Barcelona, 1860-20042 (2008)* i *El registre fotogràfic de Montjuïc, 1915-1923. La metamorfosi d'una muntanya (2008)*.

Igualment significatives han estat les publicacions per part de l'Institut Botànic del catàleg de la col·lecció Salvador, amb el suport del CSIC, que representa la divulgació de la base més important del fons de l'Institut; la publicació per part del Museu Marès del catàleg d'escultura i les col·leccions del món antic, realitzada el 2010, així com l'edició en CD del catàleg de disseny industrial realitzada pel DHUB i el llibre *El Museu de les Arts Decoratives de Barcelona, 75 anys*, també publicat pel DHUB l'any 2008.

Des del desembre de 2010 ja tenim publicats en línia els catàlegs de les biblioteques dels museus Picasso, Música, Marès i Etnològic, el que facilita l'accés i la consulta a través de la xarxa d'una àmplia col·lecció que forma part imprescindible dels nostres museus.

· CATALOGACIÓ DE LES COL·LECCIONS EN LÍNIA

En aquest període també s'ha fet un esforç molt destacat per implementar aplicacions informàtiques que permetin catalogar les col·leccions i fer possible la seva consulta pública via Internet.

La implementació per part de museus municipals ha permès indexar un important nombre de registres dels quals ja són de consulta pública per Internet els següents: Museu de Ciències Naturals, 49.114 registres; Museu de la Música, 233 registres; Museu Frederic Marès, 1.014 registres i Museu Picasso 2.718 registres.

IMPULS AL PROGRAMA DE MEMÒRIA HISTÒRICA

Més enllà de donar a conèixer el patrimoni cultural de la ciutat, l'Ajuntament ha intensificat en aquest període el treball per promoure la recuperació i difusió d'aquells fets i personatges que han anat configurant la seva història urbana. Conscients de la importància que actualment té aprofundir en els treballs de memòria històrica s'han promociionat diverses iniciatives singulars.

El Museu d'Història de Barcelona – MUHBA és el principal impulsor del treball de recuperació de la memòria i el patrimoni històric propis de la ciutat. Des dels treballs del servei d'arqueologia fins al projecte del nou espai d'Oliva Artès, el MUHBA promou l'estudi i la divulgació de la història de la ciutat. Igualment, s'ha impulsat el treball de la Comissió de la Memòria amb l'objectiu de promoure iniciatives per reivindicar, recuperar i donar a conèixer la memòria històrica de la ciutat. Des de la posada en funcionament de la Comissió, la ciutat ha recordat a través de la col·locació de plaques, persones vinculades a la ciutat i a la cultura de gran rellevància històrica. En destaquem la dedicada a l'escriptora barcelonina Mercè Rodoreda, a la plaça del Diamant, amb motiu de la celebració de l'Any Rodoreda, (2008); la dedicada a Pius Font i Quer el 2007, amb motiu de l'Any de la Ciència, ubicada a l'Institut Botànic, o la que es va col·locar a la plaça Sant Felip Neri l'any 2007, per recordar les víctimes dels bombardejos a la població civil per l'acció de l'aviació franquista l'any 1938.

També formen part d'aquest projecte de recuperació de la memòria accions singulars que impulsen el coneixement i la divulgació. Alguns exemples d'aquestes accions són el Projecte Runa, el centenari de la Setmana Tràgica, la commemoració del V centenari del naixement de Francesc de Borja, virrei de Catalunya o l'organització de la conferència anual coincidint amb la Diada Nacional de Catalunya. Entre els projectes de divulgació de la memòria històrica de la ciutat destaca de manera especial la celebració del 150è aniversari de l'aprovació del Pla Cerdà amb l'organització de l'Any Cerdà.

L'ANY CERDÀ [www.anycerda.org]

- Un programa de 12 mesos entre juny de 2009 i juny de 2010 amb exposicions, debats, itineraris, publicacions i accions festives.
- El seu programa educatiu, la divulgació a través del web i la digitalització de l'obra de Cerdà representen un llegat molt destacat.
- El programa va tenir una gran acollida: 121.000 persones a les 4 exposicions principals, o 425.000 visites amb un temps de permanència elevat al web.
- El debat i la reflexió sobre els nous reptes que suposa la construcció de la Barcelona metropolitana, el que ha estat denominat Agenda Cerdà.

NOVES PROPOSTES EN LA GOVERNANÇA DEL PATRIMONI CULTURAL DE LA CIUTAT

29

Per acabar, és important destacar com a cinquena línia de treball proposada en aquest període la innovació en l'àmbit de la governança dels museus i del patrimoni cultural de la ciutat. Durant aquest període s'han impulsat estructures que faciliten la cooperació en l'àmbit dels museus i fomenten les aliances amb el sector privat i amb la societat civil de la ciutat.

- Introducció de la pràctica dels concursos per accedir a la direcció dels museus municipals i consorciats. Des de 2007 l'Institut de Cultura convoca concursos internacionals per cobrir la plaça de director/a dels museus i centres patrimonials. Així doncs, un jurat independent ha estat el responsable de la tria dels nous directors del Museu d'Història de Barcelona, Joan Roca; del Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Bartomeu Marí.
- Creació de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de la Ciutat de Barcelona a través de la qual es reconeixen les competències de l'Ajuntament de Barcelona per a la creació, la gestió i el manteniment del patrimoni cultural i per a l'adopció de les mesures oportunes que permetin evitar el deteriorament, la pèrdua o la destrucció de béns culturals.
- Participació dels museus en primer lloc en xarxes internacionals vinculades al patrimoni i a la recerca, així com en xarxes de museus de Catalunya compostes per equipaments que comparteixen àmbits de treball.
- Constitució dels consells assessors en diversos museus i equipaments per tal de donar suport estratègic a la direcció de cadascun dels centres en la definició de les seves línies principals de treball.

05 BARCELONA I LA LECTURA

Barcelona és la capital de l'edició en llengua catalana, el centre dels principals grups editorials del món en llengua castellana, seu d'algunes de les editorials espanyoles de més prestigi, així com d'importants editorials de llibres infantils i juvenils i de llibres de text. Actualment a Barcelona hi ha més de 200 empreses editorials, segons dades de la memòria Barcelona Cultura, i s'editen una mitjana de 20.000 títols cada any. Un dels actius més importants de la indústria cultural de la nostra ciutat, per tant, és el sector editorial, que produeix prop del 30% del total de llibres editats a l'Estat.

L'Any del Llibre i la Lectura 2005 va ser clau per posar l'accent en molts programes que ja es feien a la ciutat i per posar-ne en marxa uns altres de nous que promoguessin el vincle entre la ciutat, els llibres i els seus escriptors. Des del Pla de biblioteques públiques fins a la nova fornada de festivals literaris, passant pels premis, els simposis i les commemoracions, podem afirmar que els programes de divulgació del fet literari han crescut de manera important a Barcelona en els darrers anys.

PLA DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA 1998-2010. PUNT I SEGUIT

Les biblioteques de Barcelona han estat valorades els darrers cinc anys com el millor servei municipal a l'enquesta de satisfacció que realitza anualment l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta valoració, que per si sola ja és una bona notícia, pren encara més valor si pensem quina ha estat la història de les biblioteques públiques a la ciutat, quina era la situació de partida l'any 1998 i quina és la situació actual.

D'una situació inicial l'any 1998 de 18 equipaments en funcionament (11.087 m2 de superfície, amb una mitjana de 616 m2 per biblioteca) hem passat a les 36 biblioteques públiques obertes actualment (49.367 m2, amb una mitjana de 1.371 m2 per biblioteca).

En finalitzar el desplegament de la xarxa, qualsevol ciutadà tindrà una biblioteca a 20 minuts caminant des del seu domicili.

En aquests darrers quatre anys la intervenció ha estat centrada en 10 equipaments, que són:

- BIBLIOTECA SAGRADA FAMÍLIA. NOVA BIBLIOTECA DE DISTRICTE
- BIBLIOTECA SANT ANTONI – JOAN OLIVER. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA HORTA – CAN MARINER. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA LES ROQUETES. TRASLLAT A UN NOU EQUIPAMENT
- BIBLIOTECA BARCELONETA – LA FRATERNITAT. AMPLIACIÓ DE L'EQUIPAMENT EN EL MATEIX EDIFICI
- BIBLIOTECA POBLENOU – MANEL ARRANZ. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT

- BIBLIOTECA LA SAGRERA – MARINA CLOTET. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA ZONA NORD. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA DEL GÒTIC. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA SANT PAU – SANTA CREU. REHABILITACIÓ INTEGRAL DELS ESPAIS DE L'EQUIPAMENT

A més a més, en aquests moments s'està intervenint en sis equipaments que obriran progressivament i que són:

- BIBLIOTECA URGELL. TRASLLAT DE L'ACTUAL BIBLIOTECA DE PROXIMITAT LOLA ANGLADA
- BIBLIOTECA PENITENTS. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA COTXERES BORBÓ. TRASLLAT DE L'ACTUAL BIBLIOTECA DE PROXIMITAT DE TORRE LLOBETA
- BIBLIOTECA TRINITAT VELLA. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA CAMP DE L'ARPA ALCHEMIKA. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT
- BIBLIOTECA CLOT – GLÒRIES. NOVA BIBLIOTECA DE PROXIMITAT

En els darrers anys, en programar el creixement dels equipaments, el Pla de Biblioteques ha treballat de manera particular en la millora de l'accessibilitat de les biblioteques públiques. S'han ampliat els horaris i s'han millorat els fons de les col·leccions, així com les propostes d'activitats.

En aquest temps, les biblioteques han esdevingut espais culturals dinàmics i oberts a la creació, amb programació pròpia diversa i de qualitat que ha permès atreure i fer participar diferents públics. Així mateix, les biblioteques han assolit la categoria d'espais de programació cultural de ciutat amb la participació en programes d'àmbit de ciutat (Setmana de la Poesia, Festival Grec o Kosmopolis, entre altres, en són un exemple). Les aliances establertes amb altres agents culturals de la ciutat com ara museus, teatres, festivals, editorials, etc., ens fan parlar d'una autèntica xarxa de cooperació cultural.

32

	1998	2010
· Visitants biblioteques	1,4 M	6,0 M
· Visites any per habitant	0,9	4
· Documents en préstec	760.000	4.449.569
· Documents prestats per habitant	0,2	3
· Percentatge de població amb carnet de biblioteques	13%	49,7%

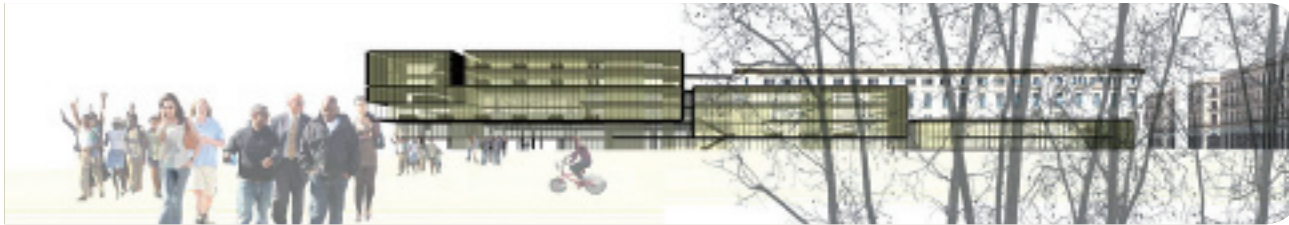

El futur de la xarxa de biblioteques, sens dubte, té en l'obertura de la Biblioteca Central Urbana, al costat del Parc de la Ciutadella, una de les fites més importants. En aquests darrers anys s'ha treballat de manera intensa per fer possible que el projecte de la nova biblioteca vegi finalment la llum. El Ministeri de Cultura construirà la nova seu en un solar cedit per l'Ajuntament de Barcelona al costat de l'estació de França.

El projecte arquitectònic de l'equipament és obra de l'arquitecte Josep M. Miró de l'estudi Nitidus Arquitectes.

FESTIVALS LITERARIS, NOUS PROJECTES PER APROPAR EL MÓN DELS LLIBRES A LA CIUTAT

L'esforç de promocionar la lectura pública a través de l'execució del Pla de Biblioteques ha estat acompanyat per l'aparició de noves propostes de festivals i esdeveniments que volen promocionar el llibre a la ciutat. A la proposta de fires de llibres i salons com ara la Fira del llibre d'ocasió antic i modern, el Saló Internacional del Còmic i el Liber s'ha sumat la proposta innovadora de nous festivals literaris (Món Llibre, BCN Negra i Kosmopolis) i la renovació de propostes ja existents (BCN Poesia i Setmana del llibre en català).

Els festivals literaris tenen com a objectius generals innovar en les seves propostes i explorar noves maneres de fer arribar els plaers de la lectura en un context en què els suports tradicionals entren en qüestió. Els nous festivals, que es converteixen en nous esdeveniments d'atracció ciutadana, també busquen enfortir la col·laboració entre els agents culturals de la ciutat, les administracions públiques i la indústria editorial en la promoció de la lectura.

El treball conjunt entre els agents culturals, les administracions públiques i la indústria editorial en la promoció de la lectura, com ara la nova proposta de festivals literaris, ha estat clau per garantir l'èxit dels projectes vinculats al llibre.

Una de les propostes que ha iniciat una renovació els darrers anys amb l'acompanyament de l'Institut de Cultura és la SETMANA DEL LLIBRE EN CATALÀ. L'aparador de la producció editorial del mercat en català organitzada per la Cambra del Llibre de Catalunya es va traslladar al Parc de la Ciutadella al voltant de la Diada en la seva darrera edició. Tot i que aquesta nova fórmula encara necessita consolidar-se, hi ha consens a l'hora de considerar-la la més adient per promoure el creixement futur d'un esdeveniment amb 28 edicions, que convoca 75.000 persones. La centralitat que té la Ciutadella al voltant de la Diada i el fet de promoure també la dimensió cultural de l'Onze de Setembre són elements que han de permetre el creixement de la Setmana.

Les altres novetats respecte a festivals literaris a la ciutat són propostes que, a més de la trobada literària biennal KOSMOPOLIS, organitzada pel CCCB, han comptat amb l'impuls directe de l'Institut de Cultura que s'ha implicat en l'organització dels nous esdeveniments literaris per a Barcelona.

En aquest sentit és molt destacable el paper d'entitats com ara l'Ateneu Barcelonès en la promoció del fet literari a la ciutat. L'Ajuntament ha donat el seu suport en aquest període a la reforma i millora de la històrica biblioteca de l'Ateneu. Però a més a més, també s'han promociionat activitats i projectes com ara el Barri Brossa de l'Espai Brossa, així com totes aquelles vinculades a la celebració de l'Any Maragall o de l'Any Rodoreda, el Simposi Internacional José Agustín Goytisolo, la Nit de Santa Llúcia o el cicle «Traduir a la Tardor».

06 **ELS SECTORS DE L'AUDIOVISUAL A BARCELONA**

El cinema i l'audiovisual, sens dubte, també són sectors estratègics per al desenvolupament de la ciutat. El talent i la creativitat dels professionals que hi treballen, acompanyats d'una indústria audiovisual en creixement, són peça clau per consolidar el projecte de capitalitat cultural de Barcelona. Tant l'Ajuntament de Barcelona com l'Institut de Cultura han donat suport a diversos projectes estratègics com ara el treball de Barcelona Plató Film Commission, la xarxa de festivals de cinema de Barcelona o la posada en funcionament del campus de l'audiovisual a Ca l'Aranyó, al districte de Sant Martí, que pretenen acompanyar el desenvolupament del sector.

Amb aquesta mateixa voluntat, l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci de la Zona Franca varen signar el juliol de 2009 un conveni de col·laboració amb un conjunt d'empreses representatives del món de l'audiovisual de la ciutat per elaborar un Pla director que permeti posar en marxa un futur Parc de l'Audiovisual a la Zona Franca.

Acompanyar els processos de creació, impulsar projectes emergents, ajudar a consolidar-los, crear nous equipaments i noves infraestructures han estat les prioritats en aquest període.

35

LA CREATIVITAT I LA DIFUSIÓ CULTURAL A TRAVÉS DELS FESTIVALS DE CINEMA

Conscient de la importància de promoure una singularitat en el panorama global de festivals de cinema, des de fa més de 15 anys l'Institut de Cultura aposta per promoure l'existència d'una àmplia oferta de festivals de diferents formats i amb caràcter especialitzat. Tots tenen en comú el compromís per la creativitat i la cultura, i tots i cadascun són singulars i tenen una manera de fer que demostra una especial cura dels professionals del sector. El resultat és una oferta de festivals que han obtingut el reconeixement en el seu àmbit específic: des del curtmetratge (Curt Ficcions, Mecal), el documental (Docs Barcelona, In-Edit) o el cinema d'autor (L'Alternativa, Flux, Cinemart) fins al cinema amb denominació d'origen (Mostra de Cinema Africà, Festival de Cinema Jueu, i fins al 2010, el BAFF). Cal destacar la tasca cultural i de difusió que realitzen algunes sales de cinema, que programen films fora dels circuits habituals i que permeten que algunes produccions, tant pròpies com internacionals, puguin arribar a un públic molt fidelitzat.

BARCELONA PLATÓ, PIONERA DE LES FILM COMMISSIONS A TOT L'ESTAT

La promoció de carrers i espais públics de Barcelona com a escenari per realitzar-hi rodatges i l'orientació i el suport als professionals del sector han estat les tasques de la Barcelona/Catalunya Film Commission (BCFC) d'ençà de la seva creació ara fa més de deu anys. Aquesta feina ha permès atraure i endreçar les produccions cinematogràfiques als carrers de la ciutat. Es tracta d'una feina amb una repercussió molt destacada en la projecció internacional de la ciutat, així com en el treball de la indústria del cinema a Catalunya.

La Barcelona Catalunya Film Commission compta amb un directori de més de 2.500 localitzacions, 2.100 empreses i més de 1.100 professionals vinculats al procés de producció audiovisual de tot el país.

Un dels projectes que ha millorat la gestió dels rodatges a la nostra ciutat és la Taula de Coordinació de Filmacions de Barcelona, un òrgan municipal encarregat de tractar el conjunt d'autoritzacions de rodatges a Barcelona, amb l'objectiu de simplificar els tràmits i millorar els serveis a les produccions. S'han creat circuits més àgils i còmodes per gestionar els rodatges amb l'objectiu de reduir-ne l'impacte sobre la via pública. La diversificació i la millora en la planificació dels espais de rodatge d'una banda, i el treball de seguiment acurat de la feina dels equips de producció, de l'altra, han permès reduir aquest impacte i millorar la gestió dels rodatges.

PROJECTES ESTRATÈGICS PER A LA INDÚSTRIA AUDIOVISUAL

En el marc del Barcelona 22@, el projecte de renovació urbanística i d'impuls a l'economia del coneixement al barri del Poblenou, l'Ajuntament ha impulsat el Parc Barcelona Media, un projecte estratègic per a l'economia de la ciutat i el sector de l'audiovisual que en aquest període ha posat en marxa tots els seus components.

A més, l'Ajuntament de Barcelona, el Consorci de la Zona Franca i un grup d'empreses productores audiovisuals representades per RBA, Gestmusic, Lavinia i Benecé Produccions, S.L., el juliol de 2009, a través d'un conveni, varen acordar elaborar un Pla director per a la ubicació d'un parc audiovisual en els terrenys que ocupava la fàbrica Seat a la Zona Franca. El polígon de la Zona Franca és un dels motors principals de l'economia del país. El desenvolupament de projectes innovadors, com ara el Parc Audiovisual de Barcelona, representa una destacada contribució a la renovació urbana de l'oest de la ciutat i una aposta per promoure l'economia i l'ocupació a la ciutat.

36

PARC AUDIOVISUAL DE LA ZONA FRANCA

- El Consorci de la Zona Franca, l'Ajuntament de Barcelona i empreses audiovisuals de prestigi han elaborat un Pla director per al futur Parc Audiovisual de Barcelona a l'antiga fàbrica de la Seat.
- Es tracta de desenvolupar el nou clúster d'innovació a partir d'activitats d'indústria, formació i lleure vinculades al sector de l'audiovisual.
- En 180.000 m2 de sòl disponible s'ubicaran empreses del sector, espais de producció i postproducció de cinema i televisió, a més de centres de recerca i formació en aquest àmbit.
- Les indústries creatives vinculades a l'audiovisual representen un sector estratègic per al desenvolupament econòmic de l'espai metropolità.

07 ACCIONS DE SUPORT A LA CULTURA POPULAR I TRADICIONAL

La cultura popular i tradicional fa una contribució decisiva al desenvolupament cultural de Barcelona. Incideix de forma significativa en tots els àmbits del sistema cultural: és escola d'iniciació a les pràctiques culturals i artístiques (música, teatre, dansa, arts visuals, literatura, etc.), promou l'associacionisme i la participació en la vida cultural de la ciutat, fomenta la conservació i l'actualització de la memòria i del patrimoni cultural (en el seu sentit més ampli), provoca l'ocupació festiva de l'espai públic i, entre altres, crea ponts per a la convivència i el diàleg intercultural. Conjuga, doncs, el binomi proximitat/excel·lència (pedra angular de les polítiques culturals) i contribueix a la cohesió social des de l'acció cultural.

El treball d'excel·lència i proximitat que realitzen les entitats i associacions del sector es reforça a través de la xarxa de centres de suport a la cultura popular i tradicional que té el suport de l'Ajuntament.

ELABORACIÓ DEL PROTOCOL FESTIU DE LA CIUTAT

37

La Comissió de Cultura Popular i Tradicional, del Consell de la Cultura de Barcelona, ha treballat en la redacció i l'aprovació del Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona, que fixa i protegeix aquest patrimoni col·lectiu alhora que dóna eines per a la seva actualització i renovació.

XARXA DE CENTRES DE SUPORT A LA CULTURA POPULAR I TRADICIONAL

L'Ajuntament ha realitzat un esforç inversor molt destacat d'ençà de l'aprovació del Pla estratègic per adequar o reformar els centres que conformen la xarxa de centres de cultura popular i tradicional a la ciutat. Es tracta d'espais per a la difusió i la producció de les diverses manifestacions de cultura participativa d'arrel, tant d'iniciativa pública com privada, així com d'experiències mixtes. La importància de la creació d'aquesta nova xarxa de centres rau en el fet que els nous equipaments, que faciliten el desenvolupament de l'activitat pròpia del sector, possibiliten l'intercanvi de coneixements, la nova creació i l'excel·lència del sector de la cultura popular i tradicional.

- NOU LOCAL DELS CASTELLERS DE BARCELONA
- CENTRE MUNICIPAL DE CULTURA POPULAR DE SANT ANDREU
- CENTRE D'IMATGERIA FESTIVA DE SANT MARTÍ
- LA CASA DELS ENTREMESOS, CENTRE BARCELONÍ DE PRODUCCIÓ I DIFUSIÓ DE CULTURA POPULAR D'ARREL TRADICIONAL
- LA VIOLETA DE GRÀCIA

PROGRAMA DE FESTES, NOUS PÚBLICS PER A LA CULTURA POPULAR I TRADICIONAL

Un tercer àmbit que ha realitzat una intensa activitat en aquest període ha estat el programa de festes de la ciutat. L'Institut de Cultura, a través del programa de festes, s'ha encarregat dels projectes propis del calendari festiu de la ciutat: la Mercè, Santa Eulàlia, el Cicle de Nadal i Carnaval. Ha impulsat els seus mecanismes de treball per reforçar el treball d'excel·lència artística i d'impuls al moviment participatiu de les festes de la ciutat.

La renovació en el llenguatge de les arts de carrer a través de joves companyies, però també d'agrupacions amb anys d'experiència, es veurà enormement beneficiada per la inversió que des dels projectes de festes està realitzant l'Institut de Cultura en els darrers anys. El vincle d'aquestes disciplines amb el treball de les entitats i associacions del sector de la cultura popular i tradicional té una molt bona acollida per part del públic, el sector i la crítica especialitzada.

38

BARCELONA DIÀLEG INTERCULTURAL

- En motiu de l'Any Europeu per al Diàleg intercultural 2008.
- 320 propostes destacades amb la participació de 200 entitats cíviques i culturals que varen contribuir al programa.
- Exposicions, debats i diversos festivals per innovar en les polítiques culturals de la ciutat i promoure noves propostes i programes.
- Propostes com ara la ciutat convidada de la Mercè, les Nits del Ramadà o l'exposició «Barcelona connectada» varen ser alguns dels actes destacats.
- A partir de moltes de les propostes i els debats es va impulsar el Pla Barcelona Interculturalitat que exposa els nous reptes també per a les polítiques culturals locals.

Barcelona Diàleg
Intercultural

IMPULS I SUPORT AL SECTOR DEL DISSENY

La relació entre Barcelona i el disseny és forta i ve de lluny, tal com testimonien institucions centenàries com ara el FAD. Barcelona és una ciutat oberta amb una base ferma d'escoles, una llarga tradició empresarial i una àmplia llista de creadors que reclamen espais per desplegar la seva potencialitat.

El Disseny Hub Barcelona ha de ser el catalitzador dels anhels i les potencialitats de tothom que forma part d'aquest sector, des del creador fins al públic en general. Només ho podrà ser si és capaç d'amplificar la reflexió i la producció local, de ser un dels focus d'atracció de Barcelona com a territori per a la innovació, juntament amb les institucions, els centres, les empreses i les persones que ja treballen en aquesta direcció: des d'accions com les del 22@, el FAD, les escoles, institucions col·legials com ara el COAC i el Col·legi Professional de Disseny Gràfic de Catalunya, fins al BCD, o els centres de recerca estatals i internacionals.

En el període 2007-2011 s'ha fet realitat el projecte del Disseny Hub Barcelona, que d'una banda ha obert la seva seu temporal al carrer Montcada i ha impulsat el seu programa d'activitats, i de l'altra ha executat el que ha de ser la seva seu definitiva a la plaça de les Glòries. Així mateix, s'ha donat suport a iniciatives i projectes referents del sector del disseny, una mostra de la complicitat de les polítiques municipals amb el desenvolupament del sector.

EL DISSENY HUB BARCELONA ES FA REALITAT

39

Un cop definit el seu projecte i fins que no tingui la seva definitiva a la plaça de les Glòries, el Disseny Hub Barcelona desenvolupa la seva activitat en dues seus temporals.

D'una banda, el DHUB Montcada, al Palau del Marquès de Llió, allotja des de desembre de 2008 totes les activitats temporals, les oficines, la sala d'actes i el centre de documentació; i de l'altra, el DHUB Pedralbes, situat al Palau de Pedralbes, acull les col·leccions del Museu Tèxtil i de la Indumentària amb l'exposició «El cos vestit» i l'exposició permanent del Museu de les Arts Decoratives de Barcelona: «De l'objecte únic al disseny de producte».

Des que es van posar en funcionament les diferents seus temporals s'han iniciat les exposicions i activitats de manera regular, algunes amb col·laboracions destacades amb entitats del sector del disseny, institucions col·legials i escoles. Destaquen les coproduccions amb el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya en l'exposició «L'arquitectura del turisme», o amb l'ADG-FAD, a «Low Cost», entre altres. Les peces de disseny de producte (unes 1.400) i les peces d'arts decoratives (unes 6.000) conformen les col·leccions del DHUB, conjuntament amb les col·leccions tèxtils i la col·lecció del Gabinet d'Arts Gràfiques.

El creixement del projecte del DHUB es fa realitat a través d'iniciatives diverses com ara la rehabilitació i la museïtzació de la Casa Bloc, exemple de l'arquitecte del GATPAC durant la Segona República i que l'Institut de Cultura, el Districte de Sant Andreu i l'Incasòl estan duent a terme. L'objectiu principal és divulgar la proposta innovadora que va representar l'edifici en la seva època, fent conèixer el projecte, les seves característiques arquitectòniques, els objectius socials i la seva història.

NOVA SEU DEL DISSENY HUB BARCELONA

- Edifici de 30.000 m2 dissenyat per l'equip MBM a la Pl. de les Glòries. La finalització de l'obra està prevista per a l'any 2012.
- L'activitat del centre girarà al voltant de 4 àrees d'acció: Disseny de l'espai, Disseny del producte, Disseny de la informació i Disseny del vestit.
- Igualment, el DHUB tindrà 4 mecanismes d'acció: museu, escenari o diagnosi, recerca i acció.
- El centre adreçarà les seves actuacions a 4 segments específics: professionals, empreses, institucions i consumidors.

SUPORT A PROJECTES PROMOGUTS PER ENTITATS I ORGANISMES VINCULATS AL MÓN DEL DISSENY

L'Ajuntament de Barcelona, des de diferents àrees, a través de convenis i subvencions, dona suport a entitats i organismes que permeten tirar endavant projectes importants del sector del disseny. El compromís de l'Ajuntament amb el sector es tradueix en les aportacions a iniciatives del FAD com ara La Incubadora, La nevera i l'Observatori del Disseny, el Fòrum Laus o el Broad.cat.

40

L'Ajuntament també col·labora amb Barcelona Centre de Disseny (BCD) a través d'iniciatives com ara el pla d'acollida per a responsables de disseny que visiten la nostra ciutat en diferents vessants, econòmic, turística i cultural (Hospitality Board Design), o la Barcelona Design Week i l'Innovation Festival que tenen com a objectius promoure Barcelona com a ciutat de creativitat, disseny i coneixement, enfortir les relacions entre disseny i empresa en tots els àmbits, i fomentar un coneixement més gran del disseny i del seu valor estratègic. També s'ha impulsat el BCN Design Export, un pla per potenciar el disseny de la ciutat en l'àmbit internacional, facilitar la internacionalització de les empreses de serveis de disseny o empreses productores amb un fort component de disseny, i crear una plataforma de promoció en el mercat exterior. Durant el 2010 s'ha organitzat el BCN Design Day a Nova York (fira ICFF), Xangai, Hong Kong i São Paulo.

A més, Barcelona Activa ha iniciat el programa Creamedia, per al foment de la creació i el creixement empresarial de les indústries creatives i la creació d'una nova Incubadora d'Indústries Creatives, espais i accions específics amb focus a les indústries creatives en el marc de les diferents accions per al foment de l'ocupació a la ciutat.

BARCELONA CIÈNCIA 2007-2011

Si l'any 2007, amb la celebració de l'Any de la Ciència a Barcelona, va representar un punt destacat quant a la programació dels projectes de divulgació científica, és important fer notar també la nova orientació dels programes de cultura científica a Barcelona que l'Any va representar. Aquesta nova orientació s'ha vist traduïda en la consolidació del programa Barcelona Ciència, i de manera més específica, en la nova etapa que obre el Museu de Ciències Naturals amb el trasllat de les exposicions i els programes públics al nou Museu Blau del Fòrum amb l'exposició permanent «Planeta Vida», que obrirà el març de 2011. De manera paral·lela, i des de l'obertura de la seva seu l'any 2004, Cosmocaixa, amb més de dos milions de visites anuals, s'ha consolidat com el més gran difusor de la cultura científica a la ciutat, de manera molt particular entre els grups escolars.

Els programes de difusió científica tenen com a objectius promoure la ciència com una part més de la cultura, projectar internacionalment Barcelona com a ciutat de ciència i consolidar la imatge pública de la recerca i la innovació científica com a font de desenvolupament i de reducció de fractures socials. Iniciatives com ara la Festa de la Ciència al Parc de la Ciutadella o el desplegament del programa Escolab, l'Escola al Laboratori, cicles de conferències com ara Visions de la Ciència a les biblioteques, el Laboratori de les Arts Santa Mònica, que proposa un programa que conjuga creativitat artística i recerca científica a través del seu programa d'exposicions temporals i conferències, o l'àmplia tasca divulgativa que realitzen el Parc Científic de Barcelona i el Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona són projectes que volen promoure nous vincles entre la cultura científica i la ciutat, tal com demanen els temps que vivim en què la recerca, el coneixement científic i la innovació tenen un paper social molt més determinant.

41

EL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS INAUGURA UNA NOVA ETAPA

Amb 130 anys d'història, el Museu de Ciències Naturals de Barcelona (MCNB) ha fet front aquests anys al repte d'analitzar passat i present i d'endegar les renovacions necessàries que permetin fer-lo avançar cap a un nou projecte de futur.

El futur del MCNB està marcat per una nova etapa amb la redefinició dels continguts i de les seues, atès que a les ara existents se sumarà el Museu Blau (edifici Fòrum), on s'han d'allotjar les noves instal·lacions destinades principalment a programes públics. Aquest nou escenari ofereix noves oportunitats per completar i dotar el Museu d'alguns dels espais necessaris per al seu creixement com a museu capçalera del Museu Nacional d'Història Natural, tal com ha estat acordat per la Generalitat de Catalunya.

Els eixos principals que han marcat aquesta nova etapa per al Museu han estat:

- El coneixement, emmarcat en la crisi de biodiversitat
- El compromís amb la conservació i la consciència ambiental
- L'educació, per facilitar la comprensió pública de les ciències naturals
- La gestió en un moment de canvi
- La cooperació amb les organitzacions que comparteixen uns mateixos objectius

NOVA SEU DEL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS

- Entre l'abril de 2010 i el març de 2011 es realitzen les obres de reforma dels espais de la 1a planta de l'edifici Fòrum (8.000 m²) per acollir els programes públics del museu.
- El Museu Blau, antic edifici Fòrum, a prop del mar i del riu Besòs, esdevindrà un equipament obert i dinàmic, representatiu en el context de la problemàtica mediambiental actual.
- Els nous espais inclouran l'exposició permanent «Planeta Vida», exposicions temporals, espais de coneixement i debat i un noticiari científic, sales d'actes, aules, tallers, mediateca, espai de descoberta per a públic infantil de 0 a 6 anys, botiga, cafeteria/restaurant, taller de restauració i magatzem, a més dels serveis interns i les seues per a associacions naturalistes.
- L'exposició «Planeta Vida», una proposta comissariada per Ricard Guerrero i Mercè Piqueras, és una narració de la hipòtesi Gaia de James Lovelock a partir de les col·leccions històriques del MCNB.

Amb la reforma dels espais i els serveis del MCNB al Museu Blau es modifiquen també els espais que ocupa el museu al Parc de la Ciutadella. El Museu Martorell (l'equipament museístic més antic de la ciutat, inaugurat el 1872) acollirà en breu una exposició permanent per donar a conèixer la història de la cultura científica a la ciutat de Barcelona, una visió històrica que ajudarà a comprendre la ciència a través de la seua evolució històrica. L'edifici dels Tres Dragons, seu fins al maig d'aquest any de les exposicions públiques del MCNB, continuarà acollint els espais de reserva de les col·leccions de geologia i zoologia que no estiguin exposades, així com espais per treballar en la seua preparació, documentació i estudi. Per la seva banda, el Jardí Botànic, que amb la incorporació de la secció Austràlia el 2008 ha vist completats els nous espais oberts el 1999, i l'Institut Botànic, tots dos a la muntanya de Montjuïc, completen l'estructura del MCNB.

En aquest període, a més, el museu també ha treballat els seus programes de comunicació i divulgació a través d'exposicions temporals i de l'extensió dels serveis d'activitats educatives i familiars, que tindran un paper molt destacat en la nova etapa que ara obre.

Per acabar, el nou MCNB que s'obre també ha de permetre continuar el treball de recerca i les publicacions que el museu realitza al voltant de les seves col·leccions, entre les quals destaca la publicació completa del Gabinet Salvador per part de l'Institut Botànic. La col·laboració amb l'àmbit universitari i de la recerca és especialment singular en el cas del Museu de Ciències Naturals. En total es tracta de 104 projectes, promoguts pels centres o d'iniciativa conjunta amb altres institucions acadèmiques i universitàries, que inclouen tant projectes de recerca associats al coneixement i la difusió dels propis fons, projectes de recerca relatius a la conservació, restauració i altres aplicacions de museografia, com projectes de recerca propis de la disciplina o l'especialitat de cada museu.

BARCELONA CIÈNCIA: UN PROGRAMA PER A LA DIVULGACIÓ CIENTÍFICA A LA CIUTAT

Per la seva banda, el programa Barcelona Ciència és l'herència dels programes impulsats durant l'Any de la Ciència. El programa té com a missió coordinar i posar en valor la feina de moltes institucions de l'àmbit cultural, universitari i científic de la ciutat unides per l'interès

en fomentar la divulgació científica a Barcelona. El programa ha impulsat en els darrers anys un conjunt d'activitats de difusió de la cultura científica a la ciutat.

Barcelona Ciència, a partir de l'experiència acumulada, ha posat en marxa diversos projectes i ha donat suport a altres ja existents que busquen precisament aprofundir els vincles entre ciència i societat. Apropar la ciència al ciutadà, i de manera molt particular a joves i infants, és el que pretenen projectes desenvolupats de manera significativa en els darrers anys i que es presenten a continuació.

Entre aquests projectes destaquen:

- **LA FESTA DE LA CIÈNCIA**, trobada anual al Parc de la Ciutadella per a la divulgació científica, amb una participació d'uns 13.000 assistents.
- **ESCOLAB, L'ESCOLA AL LABORATORI**, accions de divulgació de la ciència entre escolars de la ciutat amb professionals dels principals centres de recerca.
- **VISIONS DE LA CIÈNCIA**, ccicle de Biblioteques de Barcelona i tertúlies de ciència al Palau de la Virreina.
- **SETMANA DEL CERVELL**, cicle d'activitats per a la divulgació de la neurociència.
- **LLIBRES I CIÈNCIA**, fira de llibres de divulgació científica que coincideix amb la Setmana de la Ciència.
- **DIVULGACIÓ CIENTÍFICA INTERNET 2.0**, nous recursos digitals per a la divulgació de la ciència a la ciutat.

10

INSTITUT DE CULTURA 2007-2011. LA GESTIÓ MUNICIPAL FA BALANÇ

Creat el 1996 per tal de gestionar d'una manera més àgil i efectiva l'activitat cultural de la ciutat, l'Institut de Cultura de Barcelona ja té 15 anys de vida. En fa cinc, quan hi va arribar l'actual equip gestor, la institució s'havia consolidat com l'agent públic articulador de les polítiques culturals a la ciutat. Durant els últims cinc anys, però, s'ha posicionat com el catalitzador de les polítiques culturals de Barcelona. La seva estructura i el seu funcionament s'han anat adaptant, en aquest temps, a l'assumpció de noves i més nombroses responsabilitats. L'objectiu ha estat respondre més eficaçment a les necessitats del sector cultural i de manera especial, a la importància creixent que la cultura té per al desenvolupament urbà.

Un indicador clar de la connexió entre els serveis prestats i la percepció que en té la ciutadania és la bona posició que diversos serveis culturals aconsegueixen continuadament a l'enquesta de satisfacció de serveis de l'Ajuntament de Barcelona. Les biblioteques són el servei més valorat per davant de qualsevol altre, així com les festes populars (com ara la Mercè) i les activitats culturals, que estan entre les cinc primeres posicions del rànquing.

ADAPTACIÓ DE L'ESTRUCTURA ORGANITZATIVA DE L'ICUB. L'ORGANIGRAMA QUE ES DESENVOLUPA AL LLARG DELS CINQ ANYS

Durant aquest període s'ha aplicat el nou model d'organització treballat i aprovat a principis del mandat actual. L'estructura s'ha simplificat i adaptat per tal que l'usuari extern trobi una organització pensada per donar respostes sense crear duplicitats. A partir d'una auditoria organitzativa interna, es va elaborar un informe que ha estat la referència per a la reorganització.

45

L'anàlisi organitzativa i l'aplicació posterior de canvis es va basar en quatre aspectes:

- L'ESTRUCTURACIÓ DE L'ORGANIGRAMA EN POQUES DIRECCIONS PER TAL DE DESCRIBRE LES ÀREES DE TASQUES FINALISTES CULTURALS I LES ÀREES TRANSVERSALS DE SUPORT I CONTROL.
- LA DEFINICIÓ CLARA DE PERFILS PROFESSIONALS ENTRE L'ESPECIALITZACIÓ TEMÀTICA I LA POLIVALÈNCIA I QUALITAT EN LA GESTIÓ PÚBLICA.
- LA QUALIFICACIÓ DE LES PLACES, DE LES QUALS AUGMENTA EL NOMBRE DE POSICIONS TÈCNiques I D'ALT VALOR AFEGIT, MENTRE QUE S'AMORTITZEN LES QUE EN TENEN MENYS.
- LA DOTACIÓ D'AUTONOMIA DE GESTIÓ A LES UNITATS I L'APLICACIÓ D'ESTRUCTURES AD HOC EN ELS CASOS DE GRANS PROJECTES.

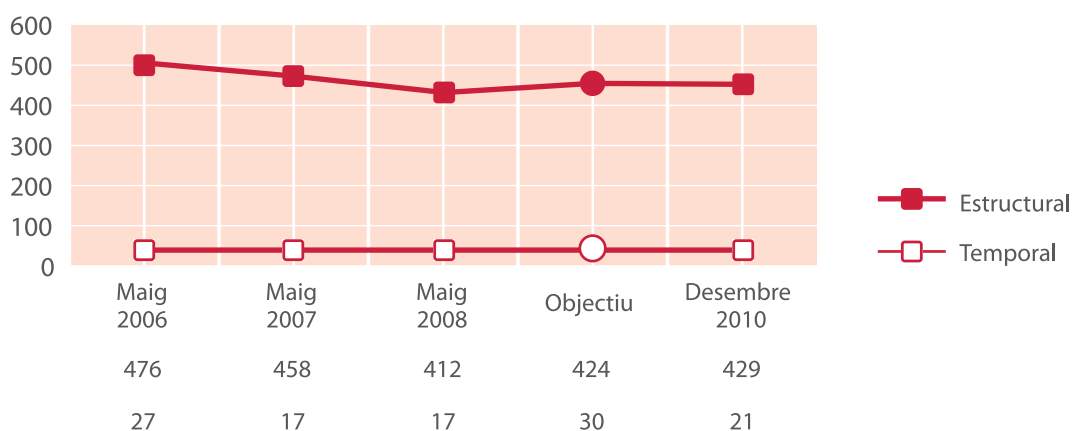
L'organització està formada per tres direccions de serveis, articulades per activitat, i dues de serveis interns. Les tres primeres són la Direcció de centres patrimonials, amb l'encàrrec de coordinar tots els museus municipals, la Direcció de programes per a tots els projectes d'activitats en viu (festes populars, festivals literaris, Grec, Fàbriques de Creació, la Virreina) i la Direcció de cooperació i relacions sectorials per impulsar la màxima col·laboració amb el sector (convenis i subvencions, premis, commemoracions, suport al sector audiovisual a través de la Barcelona-Catalunya Film Commission i el Consell de la Cultura de Barcelona). Les dues direccions transversals són la de recursos (humans, econòmics, jurídics, arquitectònics i de producció) i la Direcció d'innovació i relacions externes amb les noves tecnologies, comunicació i nous canals, els patrocinis i les relacions públiques. L'auditoria organitzativa aprovada fa una anàlisi de càrregues de feina i proposa estructures similars amb esquelets comuns i l'adaptació necessària a les singularitats de cada programa.

En la nova organització també s'ha establert la descripció de perfils professionals segons determinats encàrrecs per encapçalar les direccions de serveis. Es tracta de professionals amb una àmplia trajectòria en la gestió pública, amb perfils polivalents i que tenen l'encàrrec prioritari de posar l'Administració al servei de l'execució de programes i serveis culturals per a la ciutat. Al capdavant dels programes culturals s'han col·locat perfils professionals molt especialitzats i artístics que estan al servei de la innovació, la creativitat i la recerca de les millors produccions per als programes culturals. I per seleccionar aquests perfils artístics s'ha aplicat estrictament el codi de les bones pràctiques i s'ha recorregut a un jurat independent que va ser triat pel Consell de la Cultura de Barcelona mitjançant la convocatòria pública de la plaça, convocatòria que incloïa la descripció detallada de funcions de la plaça esmentada.

Gràcies a l'estudi també ha estat possible ponderar quin és el nombre òptim i el bàsic de professionals segons el projecte pensat per a aquest mandat. Segons l'estàndard aprovat s'ha treballat amb dos objectius centrals: créixer i qualificar a l'alça les posicions i situar el seguiment de l'activitat i el control de l'acció dins de l'organització. D'altra banda, disminuint les posicions de base, aquesta simplificació s'ha pogut liderar externalitzant serveis perifèrics (vigilància, taquilles, botigues, etc.), amortitzant posicions i internalitzant tasques pròpies (seguiment de restauració, control econòmic, etc.). També s'han assajat models de complementació de plantilles temporals com ara campanyes, fixos discontinus, obres i serveis molt determinats, plans d'ocupació, beques, pràctiques tutelades, i darrerament, contractes de substitució. Aquest procés ha significat la realització durant aquest període de 208 procediments de selecció.

Evolució de la plantilla

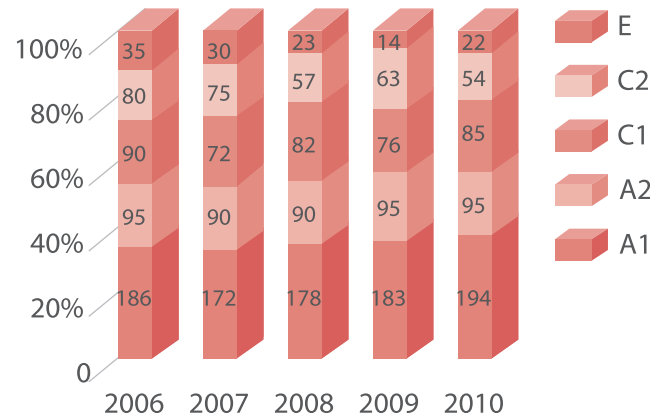
Plantilla per grups

Grup	A1	A2	C1	C2	E	Totals
2006	186	95	90	80	35	486
2010	194	95	85	54	22	450

Plantilla per categoria

Evolució Oferta Pública

Oferta pública	2005	2006	2007	2008	2009
Aprovada	0	48	35	13	24
Executada	0	45	24	1	0
Pendent	0	3	11	12	24

Per acabar, cal destacar que en aquests anys s'han cercat diverses fórmules per donar autonomia a la gestió dels projectes (administradors propis, signatura descentralitzada, control de gestió, etc.) i s'ha potenciat la creació d'estructures a mida per gestionar grans projectes culturals, alhora que s'ha cercat la complicitat amb altres administracions. Així ha estat amb la creació del Consorci del Mercat de les Flors entre l'Ajuntament de Barcelona-ICUB (antic i únic titular) i la Generalitat de Catalunya, i amb un conveni anual amb el Ministeri de Cultura. En aquest context cal situar també el traspàs de la gestió del Museu de la Música i de la Banda Municipal al Consorci de l'Auditori, la creació del Consorci de Ciències Naturals de Barcelona, entre l'Ajuntament de Barcelona-ICUB (antic i únic titular) i la Generalitat de Catalunya, i el traspàs de gestió de la Capella i el Canòdrom al Consorci del MACBA al qual, en aquest mandat, s'ha incorporat el Ministeri de Cultura, de manera que s'han ampliat de dos a tres els patrons institucionals.

ASPECTES QUE CAL DESTACAR DEL MODEL DE GESTIÓ APLICAT

Amb unes eines de planificació i programació molt elaborades des del principi del mandat, com són l'Agenda 21 de la cultura, el Pla estratègic del 2006, el Pla d'Actuació Municipal (PAM) 2007-2011 i els plans anuals d'actuació que han establert molt clarament el QUÈ, també ha estat necessari treballar molt fermament el COM. La gestió i les maneres de fer-ho, si bé no permeten doblar els recursos, sí que permeten fer-los més extensibles i eficients.

En aquest procés trobem des de l'anàlisi de processos i procediments administratius per tal de simplificar-los o la creació d'un quadre de comandament mensual amb indicadors tant d'ús com de procés en la gestió, fins a una intranet renovada que inclou, com mai, documents interns (informes, actes de reunions, convocatòries, dossiers de premsa, etc.). Aquesta intranet ha estat dissenyada per un grup de treball voluntari representatiu dels diversos serveis.

La proximitat al públic usuari i, sobretot, la voluntat decidida d'arribar a nous públics han incentivat l'aplicació de canvis en la gestió:

- Una línia ha estat analitzar els horaris dels serveis. Un cop estesos al conjunt de biblioteques, amb una mitjana d'obertura per centre superior a la de qualsevol dels països europeus, s'ha treballat als museus analitzant obertures de matí i tarda, allargant programes de nit i posant en marxa un programa innovador i amb força èxit: l'obertura gratuïta de tots els museus municipals el diumenge a la tarda.
- Els preus i sobretot els abonaments i acords entre serveis també han estat un aspecte renovat, amb l'objectiu d'arribar a nous públics, comunicar millor les possibilitats d'entrades i donar resposta a necessitats diverses. El preu mitjà d'entrada ha baixat i s'han impulsat noves ofertes com el carnet anual Picasso, les reduccions per a col·lectius determinats, el programa Apropa't per a col·lectius desafavorits, etc.
- Per tal de comunicar i fer accessible tota l'oferta, l'oficina de venda d'entrades de la Virreina s'ha remodelat totalment. Amb la complicitat del sector, s'ha creat el Tiquet Rambles, amb un horari més ampli de servei i amb l'oferta de diferents xarxes de tiketing, i ofertes last minute. És a dir, ha esdevingut la seu central de venda d'entrades culturals de Barcelona amb el seu aparador interactiu i el terminal sumat a l'oficina d'informació.
- S'ha establert una xarxa de complicitats per donar a conèixer els serveis oferts per l'Icub a través d'iniciatives com ara la Nit dels museus i «Set de Cultura», una oferta recent de col·laboració amb Turisme de Barcelona i amb una multitud d'agents culturals que s'inclou dins la BCNOW.
- L'eina destinada a facilitar l'accés de nous públics a tots aquests serveis culturals i programes específics ha estat un Pla d'accés a la Cultura tan intens com divers en accions: des de l'obertura a nous canals, fins a l'entrada a xarxes socials, la renovació de webs, l'establiment d'una comunicació dinàmica, les convocatòries virtuals o la presència en nous mitjans.

48

Durant l'any 2008 es van descriure conjuntament les necessitats tecnològiques i organitzatives i les conclusions es van plasmar en un Pla de Sistemes que fixa un seguit d'accions que cal emprendre. Aquest pla, que està elaborat per a cinc anys, ja ha començat a donar fruit en forma d'eines de gestió de públics, de col·leccions o de processos o d'interrelació, com ara l'anella cultural. És, però, un projecte que tot just s'ha iniciat i li cal tant un impuls econòmic constant durant uns anys més com la complicitat i la voluntat de l'organització per canviar maneres de treballar i transmetre la informació.

Cal recordar, però, que durant aquests anys han conviscut diferents models de gestió, que van des de la gestió directa fins a la participació en fundacions i consorcis, el suport a tercers en l'activitat (artistes, entitats o empreses), els acords entre ens públics i privats o bé les cessions i les concessions. A més, també s'han utilitzat altres instruments de gestió amb el sector com és el Consell de la Cultura de Barcelona. En cada cas, l'objectiu ha estat trobar l'eina idònia per assolir el millor resultat en cada projecte, equipament o servei, com es pot comprovar en els diversos exemples que apareixen al balanç.

ELS RECURSOS ECONÒMICS DE FUNCIONAMENT I D'INVERSIÓ

Durant el segon semestre de 2007, es va signar el Conveni de col·laboració per a la capitalitat cultural de Barcelona. Van ser uns diners extraordinaris destinats a millorar les infraestructures dels grans equipaments culturals de la ciutat i el país (Fundació Lliure, Fundació Miró, Fundació Tàpies, l'Auditori, etc).

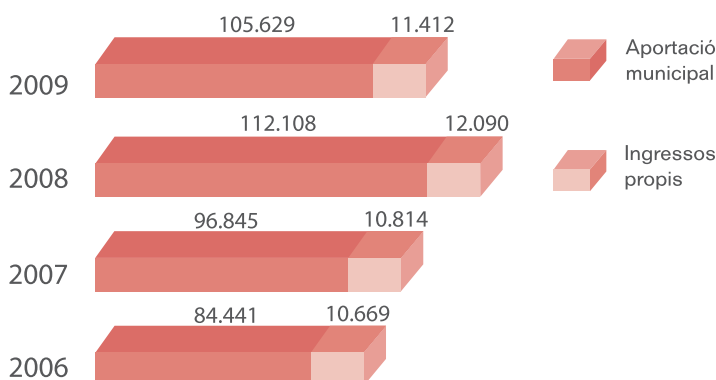

A partir de 2007, aquesta injecció de 15 milions d'euros es va convertir en despesa corrent i va quedar consolidada al pressupost de l'ICUB en l'aprovació inicial anual. És així com el pressupost va superar la xifra dels 100 milions d'euros per primer cop en aquest mandat i es va situar per sobre dels 110 milions.

El creixement del pressupost global anual en funcionament també ha estat possible gràcies a l'increment exponencial de les aportacions en patrocini i mecenatge que han impulsat l'ICUB i la Fundació Barcelona Cultura. D'una mitjana d'1'5 milions anuals d'ingressos en aquesta partida en el mandat 2003-2006, hem passat a una mitjana de 4 milions anuals en el mandat 2007-2011.

Per acabar, el creixement dels ingressos propis, fruit de la venda d'entrades a museus i programes culturals, ha estat clau en l'increment global del pressupost que l'Ajuntament de Barcelona ha destinat a cultura en aquests darrers cinc exercicis.

Evolució dels ingressos (en milers d'euros)

Pel que fa a les despeses, cal destacar que s'han creat noves línies d'ajut per a infraestructures, inexistents anteriorment, que han permès que sales de música en viu i espais de creació privats poguessin comptar amb un suport anual per millorar els seus equipaments físics i tècnics.

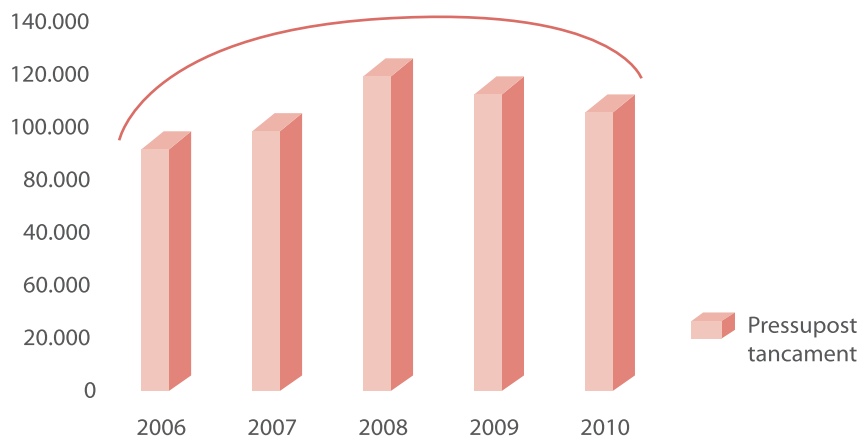
La despesa d'inversió en infraestructures pròpies o consorciades ha crescut exponencialment durant aquest mandat. Una de les funcions de l'Ajuntament de Barcelona ha estat acompanyar el desenvolupament dels projectes i equipaments culturals de la ciutat, especialment a través de la posada al dia de les seves infraestructures i de la provisió de recursos que permetin desenvolupar propostes d'excel·lència. Prova del compromís que el Govern municipal ha adquirit amb les polítiques culturals de ciutat ha estat l'impuls a la inversió en projectes i equipaments, que al llarg del període 2007-2011 puja a 293 M d'euros. La importància del conjunt de les actuacions i de l'esforç inversor que l'Ajuntament de Barcelona ha realitzat en aquest últim període s'emmarca en un projecte de llarga durada que en els últims 30 anys ha representat un salt qualitatiu molt destacat en el projecte de capitalitat cultural de la ciutat. Barcelona, per tant, s'ha consolidat com una referència cultural.

En promoure la rehabilitació i posada al dia dels grans equipaments no es persegueix tan sols un creixement en superfície i infraestructures, sinó també impulsar-ne la trajectòria. Donar a aquests grans equipaments les eines per assolir l'excel·lència i promoure la diversitat de l'oferta és la millor garantia per assegurar el desenvolupament cultural de la ciutat. La inversió del Govern municipal en projectes i equipaments culturals en els darrers anys multiplica per 2,5 la del període anterior i mostra el caràcter prioritari de les seves polítiques culturals.

Pel que fa al funcionament, a més a més de les partides per a programes propis i gestionades per l'ICUB, s'ha ampliat l'ajut per a subvencions i convenis i s'ha superat la xifra de cinc milions. Aquests ajuts s'han estructurat en tres grups (institucionals, convenis estables i projectes innovadors) i s'han ampliat les eines de seguiment i coneixement de les activitats que se'n beneficien.

Evolució del pressupost de L'Institut (en milers d'euros)

LA CONCERTACIÓ, UN OBJECTIU I ALHORA UNA EINA DE TREBALL BÀSICA

Per fer possible aquest impuls a les polítiques culturals locals, l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'Institut de Cultura, ha promogut en aquest període el pacte i l'acord amb el conjunt d'agents de la ciutat. L'acord amb la resta d'administracions públiques, amb el sector privat i amb els sectors de la cultura i la creació ha estat, doncs, una de les característiques de l'acció impulsada, així com també la cooperació internacional per promoure el desenvolupament cultural a través de l'acció local.

En primer lloc, s'ha reforçat el pacte amb la resta d'administracions. D'una banda, per mitjà del desenvolupament de les previsions del tram estatal de la Carta de Barcelona, que ha donat lloc a la signatura des de 2007 d'un conveni anual amb el Ministeri d'Economia i Hisenda i el Ministeri de Cultura per al finançament d'institucions culturals amb àmplia projecció i rellevància a Barcelona. D'altra banda, l'acord amb el Govern de Catalunya va permetre que el maig de 2009 se signés un protocol d'acord entre la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona per posar en marxa equipaments museístics i culturals a la capital de Catalunya. Gràcies a aquest acord, serà possible la transformació del Canòdrom en futur Espai d'Art de Barcelona i la creació del Consorci del Museu de Ciències Naturals de Catalunya, amb el Museu de Ciències Naturals de Barcelona com a museu capdavanter.

En segon lloc, l'acord amb el sector privat ha estat promogut per mitjà de la Fundació Barcelona Cultura. Aquest és el principal òrgan per a la promoció i projecció de la cultura barcelonina amb el suport del sector privat. Sota la vicepresidència de Miquel Roca i Junyent, en aquest període, la Fundació, juntament amb la presidència dels cercles de museus, ha desenvolupat la seva estructura i el seu programa d'actuació a través d'iniciatives com ara el Decàleg per a una nova aliança pública-privada en cultura o la

creació del Cercle del Museu d'Història de Barcelona i el Cercle del Museu de Ciències Naturals. El Patronat, que ha estat recentment renovat i ratificat, compta amb la presència de 20 empreses especialment destacades en el patrocini i mecenatge cultural a programes de la nostra ciutat.

En tercer lloc, l'Ajuntament de Barcelona ha prioritzat l'acord amb els sectors de la creació i la cultura de la ciutat per mitjà de la creació del Consell de la Cultura de Barcelona. El Consell és el principal òrgan de participació de les polítiques culturals de la ciutat. El seu Comitè executiu, presidit pel catedràtic de literatura comparada Antonio Monegal, ha assumit les funcions d'atribució del fons d'ajut anual per a entitats culturals i de creació de Barcelona, de composició dels jurats dels premis anuals Ciutat de Barcelona i de designació dels jurats dels concursos per a la direcció de centres públics (de la Virreina i el Canòdrom), així com d'elaboració de l'Informe Anual de la Cultura de Barcelona i de l'edició de la memòria anual cultural. Es tracta, doncs, d'un òrgan central en la definició dels eixos principals de la política cultural de la ciutat, tal com es va preveure en l'aprovació del Pla estratègic de cultura l'any 2006.

Per acabar, la cooperació internacional en matèria de polítiques culturals també ha estat promoguda a través de la presidència de la Comissió de Cultura de l'Associació Mundial: Ciutats i Governos Locals Units (CGLU) que ha exercit l'Institut de Cultura de Barcelona d'ençà de la seva creació l'any 2007, amb les ciutats d'Estocolm, Lilla, Buenos Aires i Mont-real en les funcions de vicepresidència. Aquesta comissió ha tingut com a encàrrec principal la innovació en matèria de polítiques locals per promoure el desenvolupament cultural de ciutats i territoris. La xarxa de l'Agenda 21 de la cultura, que ja ha traduït el document a 19 llengües, està composta avui per 410 governs locals, institucions i organitzacions d'arreu del món.

51

L'any 2010 es va acordar amb l'AECID (Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo) i la CGLU l'atorgament, per primer cop, d'una línia de subvencions a projectes de cooperació cultural per a ciutats. El primer lliurament ja es va fer a finals del 2010.

culture 21
Agenda 21 de la cultura

CRÈ DITS

INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

DELEGAT DE CULTURA

Jordi Martí Grau

DIRECCIÓ DE PRESIDÈNCIA I PREMSA

GABINET Raquel Abad Pérez

PREMSA Álvaro Lopez Muñoz

RELACIONS INTERNACIONALS Jordi Pascual Ruiz

GERENT

Marta Clari Padrós

SECRETARIA TÈCNICA Montserrat Tort Bardalet

DIRECTORA DE RECURSOS

Margarita Tossas Marques

ADMINISTRACIÓ ECONÒMICA Anna Boix Santmartí

PRODUCCIÓ Francesc Hernández Chacón

RECURSOS HUMANS Francesca Otàlora Salas

SERVEIS JURÍDICS Montserrat Oriol Bellot

PROJECTES ARQUITECTÒNICS I MANTENIMENT Marc Aureli Santos Ruiz

54

DIRECTORA DE RELACIONS EXTERNES I INNOVACIÓ

Pilar Roca Viola

COMUNICACIÓ I MÀRQUETING Elena Navarro Delgado

PATROCINI Judith Aviño Vidal

SISTEMES D'INFORMACIÓ Marc Hernández Güell

FUNDACIÓ BARCELONA CULTURA

DIRECTORA DE CENTRES PATRIMONIALS

Isabel Balliu Badia

COORDINACIÓ TÈCNICA DE CENTRES Quim Vicente Ibáñez

COORDINACIÓ DE PROJECTES Núria Rivero Matas

PROGRAMA BARCELONA CIÈNCIA Diana Escobar Vicent

CENTRE CULTURAL DEL BORN Albert García Espuche

DISSENY HUB BARCELONA Marta Montmany Madurell. Direcció Executiva. Ramón Prat Homs. Comissariat

MUSEU PICASSO Pepe Serra Villalba

MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA Joan Roca Albert

ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT Xavier Tarraubella Miravet

ARXIU FOTOGRÀFIC DE BARCELONA Jordi Serchs Serra
MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS Anna Omedes Règas
MUSEU FREDERIC MARÈS Pilar Vélez Vicente
MUSEU ETNOLÒGIC Pep Fornés García
MUSEU CERÀMICA Maria Antonia Casanovas
MUSEU BARBIER MUELLER Anna Casas Gilberoa

DIRECCIÓ DE PROGRAMES

Rosa Mach Farras

FESTES Marta Almirall Elizalde
FÀBRIQUES DE CREACIÓ Sergi Díaz Plaza
FESTIVAL GREC Ricardo Szwarczer
LA VIRREINA CENTRE DE LA IMATGE Carles Guerra Rojas
LA CAPELLA Oriol Gual Dalmau
FESTIVALS LITERARIS Neus Junquera Torrent

DIRECCIÓ DE COOPERACIÓ I RELACIONS SECTORIALS

Carles Sala Marzal

CONSELL DE LA CULTURA Carles Giner Camprubí
BARCELONA CATALUNYA FILM COMISSION Júlia Goytisoló Carandell
SUBVENCIONS I CONVENIS Carles Decors Alfonso
BANDA MUNICIPAL Joan Xicola González

BIBLIOTEQUES DE BARCELONA

Assumpta Bailac Puigdemívol

55

Redacció: Esteve Caramés Boada (ICUB)
Disseny i maquetació: Miscellaneous Studio
Correcció: Traduccions Món

